

Pilar 3 | 2018

BN Bank ASA

BN Bank

1. INNLEDNING	3
1.1 KAPITALDEKNINGSREGELVERKET	3
1.1.1 Pilar 1 – Minimumskrav til ansvarlig kapital.....	4
1.1.2 Pilar 2 – Vurderingen av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging.....	5
1.1.3 Pilar 3 – Offentliggjøring av informasjon	6
2. BN BANK KONSERNET	7
3. REGULATORISK KAPITAL	8
4. RISIKO- OG KAPITALSTYRING I BN BANK ASA	10
4.1 KONTROLL- OG STYRINGSSTRUKTUR, ROLLER OG ANSVAR.....	10
4.2 ELEMENTER I RISIKO- OG KAPITALSTYRINGEN	12
4.2.1 Strategisk målbilde.....	12
4.2.2 Bedriftskultur	12
4.2.3 Risikoikartlegging.....	12
4.2.4 Risikoanalyse.....	13
4.2.5 Stresstester og scenarioanalyser.....	13
4.2.6 Risikostrategier	13
4.2.7 Kapitalstyring	13
4.2.8 Oppfølging, rapportering og overvåking.....	14
4.2.9 Beredskapsplaner.....	14
4.2.10 Compliance (Etterlevelse)	14
5. INFORMASJON PER RISIKOGRUPPE.....	14
5.1 KREDITTRISIKO	16
5.1.1 Oppfølging av kredittrisiko/risikorapportering	16
5.1.2 Kredittrisikomodeller.....	16
5.1.3 Validering av risikomodellene	20
5.1.4 Porteføljeinformasjon	23
5.1.5 Sikkerheter	28
5.2 MARKEDSRISIKO.....	29
5.2.1 Styring og kontroll.....	29
5.2.2 Renterisiko.....	30
5.2.3 Valutarisiko	30
5.2.4 Spreadrisiko.....	31
5.2.5 Overvåking og rapportering.....	31
5.3 OPERASJONELL RISIKO	31
5.3.1 Styring og kontroll.....	32
5.3.2 Godtgjørelsesordninger.....	32
5.3.3 Database for registrering av uønskede hendelser	32
5.3.4 Årlig lederbekreftelse	32
5.3.5 Oppfølging av eksterne rapporter.....	32
5.4 COMPLIANCERISIKO	32
5.4.1 Styring og kontroll.....	32
5.5 LIKVIDITETSRISIKO.....	33
5.5.1 Kvantitative likviditetskrav.....	33
5.5.2 Styring og kontroll.....	33
5.6 EIERRISIKO	34
5.6.1 Styring og kontroll.....	34
5.7 STRATEGISK RISIKO.....	34
5.7.1 Styring og kontroll.....	34

5.8	FORRETNINGSRISIKO	35
5.8.1	<i>Styring og kontroll</i>	35

1. Innledning

Banken vektlegger dialog med ulike interessegrupper der åpenhet, forutsigbarhet og gjennomsiktighet settes i fokus. Dokumentet er utarbeidet for å gi markedet best mulig informasjon om bankens risiko- og kapitalstyring. Rapporteringen er basert på kravene i Kapitalkravsforskriftens del IX: Offentliggjøring av finansiell informasjon og Finanstilsynets rundskriv 5/2018 som gir en oversikt over tekniske standarder og anbefalinger fra EU og EBA som de legger til grunn at foretakene benytter i offentliggjøringen av finansiell informasjon.

Denne rapporten vil oppdateres minimum årlig. Som vedlegg til rapporten offentliggjøres også et sett av standard skjema som vil oppdateres med kvartalsvis, halvårlig og årlig frekvens.

BN Bank har etablert en strategi og prosess for risikostyring og vurdering av kapitalbehov og for hvordan dette kan opprettholdes. Samlebetegnelsen for dette er ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process). Vurderingen av kapitalbehovet inkluderer størrelse, sammensetning og fordeling av den ansvarlige kapitalen tilpasset nivået på de risikoer som banken er eller kan bli utsatt for. BN Bank har gjennomført vurderingene for 2018, med tilhørende rapportering til Finanstilsynet. Hovedkonklusjonen er at bankens risiko-, kapital- og likviditetssituasjon er god. Styring og kontroll av bankens risiko vurderes som tilfredsstillende og banken er etter styrets oppfatning tilstrekkelig kapitalisert i forhold til bankens risikonivå og regulatoriske krav. I tråd med lov og forskrift, samt mandat og instruks fører ekstern/intern revisor kvalitetssikring med at banken tilgjengeliggjør korrekt og tilstrekkelig informasjon om finansielle forhold, herunder informasjon knyttet til kapital- og risikoformål etter Kapitalkravsforskriften. Denne rapporten er imidlertid ikke underlagt en egen revisjon.

Utover den informasjon som er tilgjengelig i dette dokumentet vises til «Om oss/IR» på BN Banks hjemmeside bnbank.no.

1.1 Kapitaldekningsregelverket

EU's direktiv for kapitaldekning ble innført i Norge fra 1. januar 2007. Regelverket bygger på en standard for kapitaldekningsberegninger fra Bank for International Settlements (BIS). Formålet med kapitaldekningsregelverket var å styrke stabiliteten i det finansielle systemet gjennom:

- Mer risikosensitivt kapitalkrav
- Bedre risikostyring og kontroll
- Tettere tilsyn
- Mer informasjon til markedet

Regelverket skal sørge for at det blir større samsvar mellom hvordan myndighetene setter krav til kapitaldekning i finansinstitusjonene og den metodikken institusjonene selv benytter for å beregne sitt kapitalbehov.

Kapitaldekningsregelverket baseres på tre pilarer:

Pilar 1: Minimumskrav til ansvarlig kapital

Pilar 2: Vurdering av samlet kapitalbehov og tilsynsmessig oppfølging

Pilar 3: Institusjonenes offentliggjøring av informasjon

Fra 1. januar 2014 innførte EU et nytt direktiv, Kapitalkravsdirektivet (CRD IV) og en ny forordning, Kapitalkravsforordningen (CRR), som fastsetter reglene for kredittinstitusjonenes kapitaldekning. CRD IV gjennomfører de internasjonale anbefalingene i Basel III fra Baselkomiteen for banktilsyn fra desember 2010. Med innføringen av CRD IV endres kravene til sammensetningen av kapital, og det er strengere krav til kvaliteten på de ulike kapitalinstrumentene.

I Finansforetaksloven § 14-1 stilles det følgende minstekrav til ansvarlig kapital:

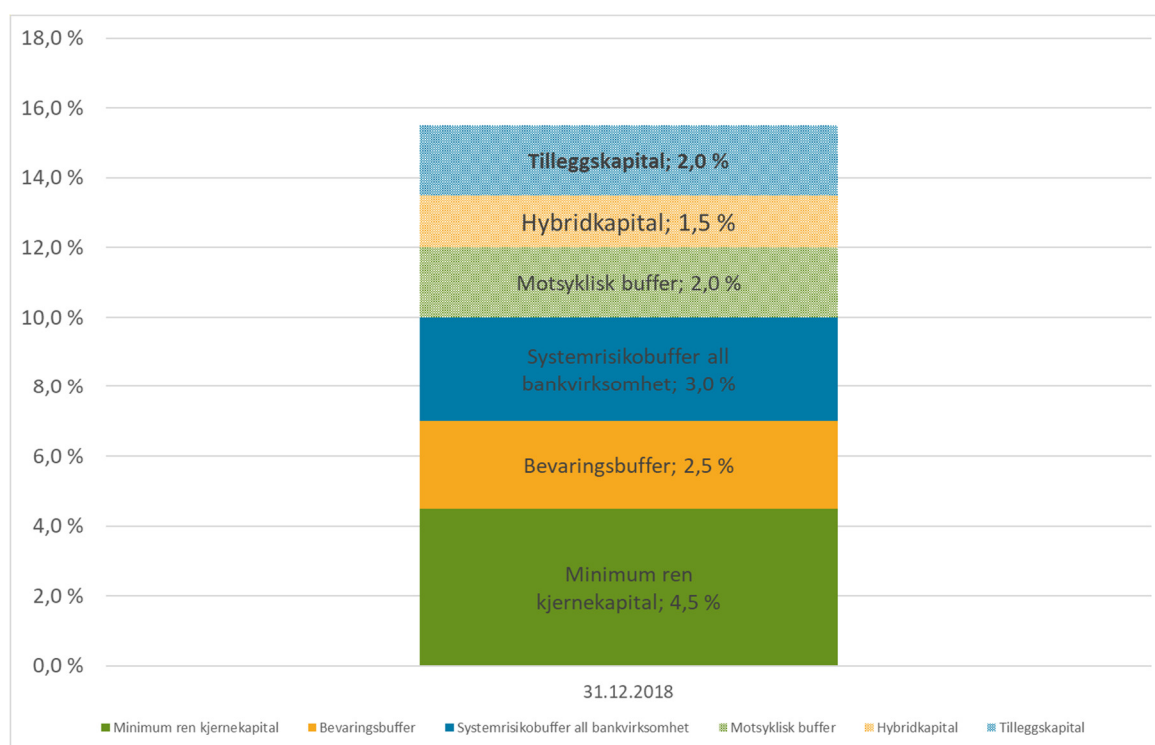
- 4,5 prosent i ren kjernekapitaldekning
- 6,0 prosent i kjernekapitaldekning
- 8,0 prosent i ansvarlig kapital

I Finansforetaksloven § 14-3 stilles det følgende krav til buffere i kapitaldekningen:

- 2,5 prosent i kapitalbevaringsbuffer bestående av ren kjernekapital utover minimumskravet
- 3 prosent i systemrisikobuffer bestående av ren kjernekapital utover minimumskravet og kapitalbevaringsbuffer
- 0-2,5 prosent i motsyklisk kapitalbuffer i form av ren kjernekapital utover minimumskravet, kapitalbevaringsbuffer og systemrisikobuffer. Motsyklisk kapitalbuffer er per 31. desember 2018 2,0 prosent, men den øker til 2,5 prosent per 31. desember 2019.

Dersom resultat av stresstest i et alvorlig økonomisk tilbakeslag som varer minst i tre år vil redusere den rene kjernekapitalen med mer enn 2,5 prosentpoeng (bevaringsbufferen), er det en forventning fra Finanstilsynet om at banken har en planleggingsbuffer som dekker det overskytende. Det kreves at planleggingsbufferen dekkes av ren kjernekapital. I tillegg stilles det særskilte krav til banker som er definert som systemviktige. Påslaget for systemviktige banker utgjør 2 prosent ren kjernekapital. BN Bank er ikke definert som systemkritisk, og denne bufferen er derfor ikke inkludert i figuren nedenfor.

Figur 1 Kapitalkrav

I de påfølgende kapitlene er det redegjort nærmere for innholdet i den enkelte pilar.

1.1.1 Pilar 1 – Minimumskrav til ansvarlig kapital

Pilar 1 omhandler minstekrav til kapitaldekning på 8 prosent.

$$\frac{\text{Kjernekapital} + \text{hybridkapital} + \text{tilleggskapital}}{\text{Kredittrisiko} + \text{Markedsrisiko} + \text{Operasjonell risiko}} \geq 8\%$$

Med motsyklik buffer, systemrisikobuffer og bevaringsbuffer er kravet til ren kjernekapital 12 prosent per 31. desember 2018. Fra og med 31. desember 2019 vil dette øke til 12,5 prosent. BN Bank benytter avansert IRB-metode¹ for beregning av kredittrisiko for foretaksengasjement og for massemarkedsengasjement med pantesikkerhet i boligeiendom. For operasjonell risiko benyttes basismetoden og for øvrige balanseposter benyttes standard metode.

Etter kapitalkravforskriften § 2-1, 3 om kapitalkrav skal institusjoner som benytter IRB-metode ha et beregningsgrunnlag minst like stort som 80 prosent av beregningsgrunnlaget etter Basel 1-metode (forskrift 22. oktober 1990 nr. 875 om minstekrav til kapitaldekning i finansinstitusjoner og verdipapirforetak). Når CRD IV/CRR er innlemmet i EU/EØS-avtalen vil det ikke lenger være mulig å opprettholde denne særnorske bestemmelsen. Det er ventet at denne innlemmingen vil skje i løpet av 2019.

1.1.1.1 Uvektet kapitalkrav (Leverage Ratio)

Den uvektede kjernekapitalandelen har til hensikt å fungere som sikkerhet mot for lavt beregningsgrunnlag i kapitaldekningsberegningene, og sørge for at bankene holder et minimum av kapital, selv ved vridning av porteføljen mot lavrisikosegmenter. Den 20. desember 2016 fastsatte Finansdepartementet krav til uvektet kjernekapital på minimum 3 prosent. Alle banker skal i tillegg ha en uvektet kjernekapitaldekningsbuffer på minst 2 prosent.

1.1.2 Pilar 2 – Vurderingen av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging

Pilar 2 er basert på to hovedprinsipper.

1. Pilar 2 stiller krav til bankenes kapitalvurderingsprosess (ICAAP) hvis formål er å sikre en strukturert og dokumentert prosess for vurdering av konsernets risikoprofil i den hensikt å skape sikkerhet for at konsernet har tilstrekkelig kapital til å dekke risikoen forbundet med virksomheten
2. I tillegg skal bankene ha en strategi for å opprettholde et tilstrekkelig kapitalnivå

Finanstilsynet skal gjennomgå og vurdere foretakenes samlede risikonivå og tilhørende kapitalbehov (SREP²). Finanstilsynets SREP-vurderinger vil kunne stille foretaksspesifikke krav til kapitalnivå, nivå på likviditetsnøkkeltall eller finansieringsstruktur. Finanstilsynet har også myndighet til å sette i verk risikoreduserende tiltak. I Rundskriv 12/2016 om Finanstilsynets SREP-vurdering er norske finansforetak delt inn i fem grupper basert på størrelse, kompleksitet og virkeområde, samt graden av risiko som foretaket representerer for det finansielle systemet. Inndelingen bestemmer hyppigheten og omfanget av Finanstilsynets vurderinger og dialog med foretaket. BN Bank er i SREP gruppe 3 som medfører detaljert SREP-vurdering hvert 3. år.

BN Bank har etablert en strategi og prosess for risikostyring og vurdering av kapitalbehov og hvordan dette kan opprettholdes. Vurderingen av kapitalbehovet inkluderer størrelse, sammensetning og fordeling av den ansvarlige kapitalen tilpasset nivået på de risikoer som banken er eller kan bli utsatt for. Vurderingene er risikobaserte og fremoverskuende. Risikoområder som vurderes i tillegg til Pilar 1 risikoene er konsentrasjonsrisiko i kredittporteføljen, rente-, spread- og valutarisiko i bankporteføljen, strategisk risiko, forretningsrisiko, likviditetsrisiko, eierrisiko, juridisk risiko, compliancerisiko, systemrisiko og omdømmerisiko.

Med bakgrunn i bankens dokumentasjon av risiko- og kapitalvurderingsprosessen for 2015 vurderer Finanstilsynet at BN Bank skal ha en samlet kapital som dekker:

- Minstekravet til kapital i pilar 1 på 8 prosent av beregningsgrunnlaget, hvorav 4,5 prosent eller mer er ren kjernekapital og 6 prosent eller mer er kjernekapital i henhold til gjeldende kapitaldekningsregler, samt

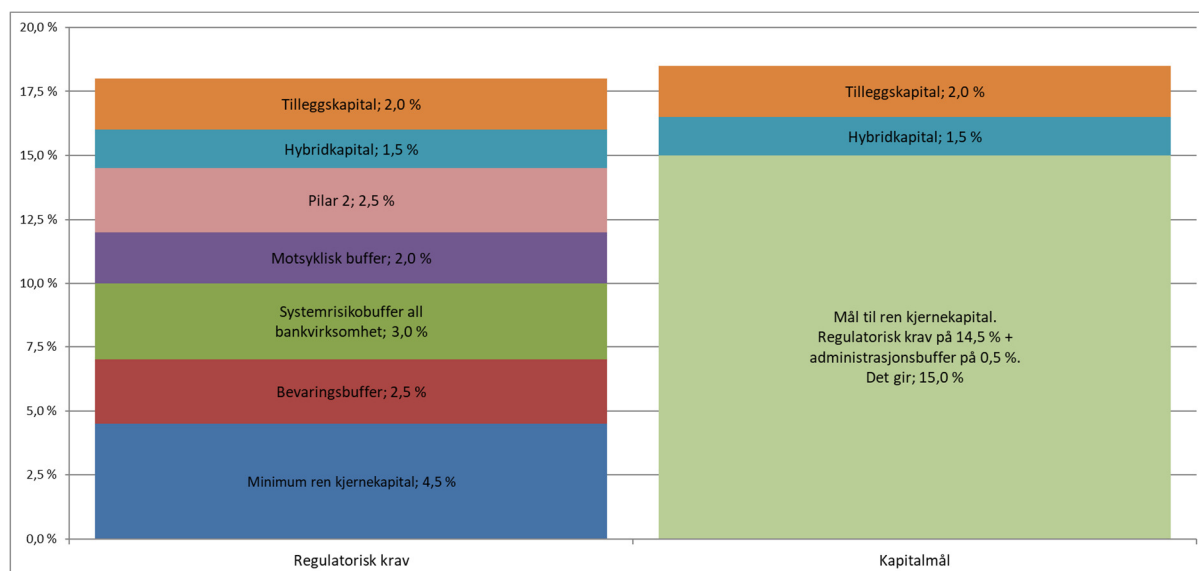
¹ Internal Rating Based Approach

² Supervisory review and evaluation process, <https://www.finanstilsynet.no/tema/kapitaldekning/vurdering-av-samlet-kapitalbehov-og-tilsynsmessig-oppfolging-pilar-2/>

- Et pilar 2-krav på 2,5 prosent³ av beregningsgrunnlaget for risikoer som foretaket er utsatt for, og som ikke, eller bare delvis, er dekket av minstekravet i pilar 1. Pilar 2-kravet skal dekkes av ren kjernekapital.
- En samlet buffer ut over punktene 1 og 2, bestående av ren kjernekapital, for å dekke summen av de til enhver tid gjeldende bufferkrav i pilar 1.

Regulatorisk kapitalkrav og bankens kapitalmål er illustrert i figuren under.

Figur 2: Illustrasjon kapitalmål versus regulatorisk krav

BN Bank har gjennomført vurderingene for 2018 med tilhørende rapportering til Finanstilsynet. Hovedkonklusjonen er at bankens risiko-, kapital- og likviditetssituasjon er på et tilstrekkelig nivå per 31.12.2018, og gitt bankens finansielle prognoser vil banken være godt kapitalisert over kapitalmålet gjennom 2019. En overordnet vurdering viser at kvaliteten i rammeverket for styring og kontroll er tilfredsstillende.

1.1.3 Pilar 3 – Offentliggjøring av informasjon

Kravene til offentliggjøring av finansiell informasjon er gitt i del IX av kapitalkravsforskriften som gjennomfører EUs kapitaldekningsregelverk. Bankene skal offentliggjøre opplysninger som gir leseren mulighet til å vurdere bankenes risikoprofil, kapitalisering og styring og kontroll med risiko. I januar 2015 publiserte Baselkomiteen reviderte krav til Pilar 3-rapportering gjennom «Revised Pillar 3 disclosure requirements January 2015». I desember 2016 offentliggjorde European Banking Authority (EBA) endelige retningslinjer for regulatoriske krav til offentliggjøring basert på Baselkomiteens krav. Finanstilsynet ga i rundskriv 5/2018 en oversikt over tekniske standarder og anbefalinger som det forventes at foretakene benytter i offentliggjøringen av finansiell informasjon. Denne rapport dekker i stor grad anbefalingene. Rapporten vil løpende bli supplert med en faktabok som publiseres på bankens nettside sammen med øvrig finansiell informasjon.

Internrevisjonen gjennomgår IRB-systemet og bruken av det, herunder etterlevelsen av de enkelte kravene. I tillegg har internrevisjonen vurdert kvaliteten på bankens interne måling, rapportering og styring av risiko (ICAAP). Dette dokumentet er ikke underlagt revisjon.

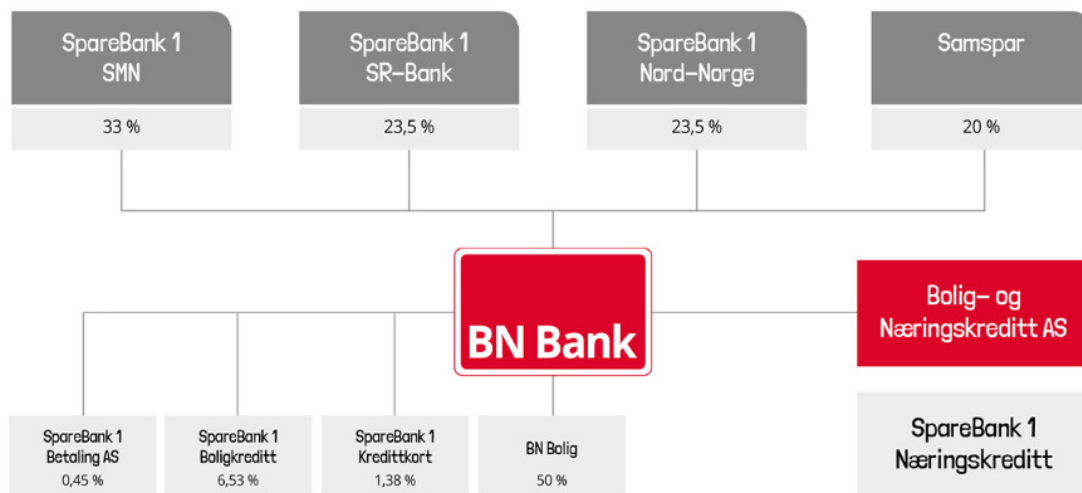
³ Fra og med 2018 justert ned fra 3 prosent som følge av endrede konsolideringsregler.

<https://www.finanstilsynet.no/offentliggjoring-av-finanstilsynets-vedtak-om-pilar-2-krav-for-enkeltpanker/justering-av-vedtak-kapitalbehov-i-fem-banker/>

2. BN Bank konsernet

BN Bank konsernet består av BN Bank ASA som morselskap og datterselskapet Bolig- og Næringskreditt AS. BN Bank har i tillegg eierandeler som vist i figuren under i BN Bolig, SpareBank 1 Kredittkort og SpareBank 1 Boligkreditt. SpareBank 1 Næringskreditt anvendes for finansiering av deler av den samlede utlånsmassen BN Bank forvalter, men BN Bank ASA har ingen eierandeler i dette selskapet. BN Bank er eid av en gruppe SpareBank 1-bankene som vist i figuren under. Den 28. februar 2019 ble det inngått avtale mellom SpareBank 1-bankene om endret eiermodell i BN Bank ASA. Transaksjonen er betinget av myndighetsgodkjenninger.

Figur 3: Juridisk struktur

BN Bank-konsernet består av selskapene BN Bank ASA (BN Bank) og kredittforetaket Bolig- og Næringskreditt AS (BN Kreditt). I tillegg inngår eiendomsselskapet Collection Eiendom AS. BN Kreditt ble etablert i 1998 som et heleid datterselskap av BN Bank ASA. Konsesjon ble gitt i brev fra Finanstilsynet datert 17. november 1998, og tillatelsen innebar at BN Kreditt kunne erverve en vesentlig del av virksomheten i BN Bank. I forbindelse med etableringen av BN Kreditt ble det inngått en avtale mellom BN Bank og BN Kreditt datert 30. november 1998. Avtalen omhandler ulike forhold mellom selskapene, herunder avtale om BN Kreditts kjøp av tjenester fra BN Bank. Slike tjenester omfatter blant annet tjenester på finansområdet, herunder kapitalanskaffelse og likviditetsstyring.

Ansvar for overvåking og styring av likviditetssituasjonen i BN Bank-konsernet er tillagt bankens finansavdeling. Den overordnede likviditetsstyringen skjer på konsernnivå, og avdelingen har ansvaret for at likviditetssituasjonen er tilfredsstillende og innenfor gjeldende policy og retningslinjer. I utførelsen av disse oppgavene brukes felles systemer, og det er de samme personene som har fullmakter på finansområdet og som utfører oppgavene på vegne av begge selskapene.

Brorparten av finansieringen av BN Kreditt er lån fra BN Bank. For øvrig er hovedelementene i finansieringen verdipapirgjeld utstedt i markedet av BN Kreditt og selskapets egenkapital. Låneforholdet mellom BN Bank og BN Kreditt er regulert i en rammeavtale hvor det er angitt en øvre ramme for låneforholdet på 20 milliarder kroner. Dette innebærer at det i praksis vil kunne flyttes likviditet mellom selskapene i samsvar med behovene som måtte oppstå i det enkelte selskap.

I tillegg har BN Bank konsernet eierandeler i følgende selskaper:

- SpareBank 1 Boligkreditt AS (6,53 % eierandel). Kredittforetak, utsteder av OMF (boliglån)
- Collection Eiendom (100 % eierandel). Collection Eiendom er etablert for å eie aksjer i selskaper knyttet til konsernets tapsengasjement. Det har ikke vært aktivitet i dette selskapet i 2018.
- BN Bolig (50 % eierandel). Meglerforetak

- SpareBank 1 Kredittkort (1,38 % eierandel). Kredittkortselskap

3. Regulatorisk kapital

Bankens kapitalmål er det til enhver tid gjeldende regulatoriske minimumskrav og bufferkrav til ren kjerne i henhold til Pilar 1 med tillegg av bankens gjeldende Pilar 2-tillegg og en administrasjonsbuffer på 0,5 prosentpoeng. Dette gir et mål på ren kjernekapital på 15 prosent. For å sikre optimal kapitalstruktur fastsettes mål for kjernekapitaldekning og kapitaldekning til henholdsvis 1,5 prosentpoeng og 3,5 prosentpoeng over målet for ren kjernekapitaldekning. Banken skal også ha en uvektet kapitalandel på minimum 5 prosent med tillegg av en buffer på 0,5 prosentpoeng. Målene gjelder for perioden 2019-2022 eller inntil nye mål fastsettes. Uvektet kjernekapitalandel beregnes som konsernets kjernekapital som andel av konsernets eksponeringsmål. Eksponeringsmålet defineres som summen av balanseførte eiendeler tillagt ikke-balanseførte trekkrettigheter, garantier og ubenyttede rammer.

Tabellen under viser status på de ulike kapitalmålene per 31. desember 2018.

Tabell 1: Kapitaldekning 2018

	Mål	4.kvartal	3.kvartal	2.kvartal	1.kvartal
Ren kjernekapitaldekning	15,0 %	18,9 %	18,01 %	18,36 %	18,75 %
Kjernekapitaldekning	16,5 %	20,5 %	20,52 %	20,91 %	21,39 %
Kapitaldekning	18,5 %	23,7 %	23,71 %	24,16 %	24,75 %
Uvektet kjernekapitalandel	5,5 %	8,5 %	8,5 %	8,51 %	8,59 %

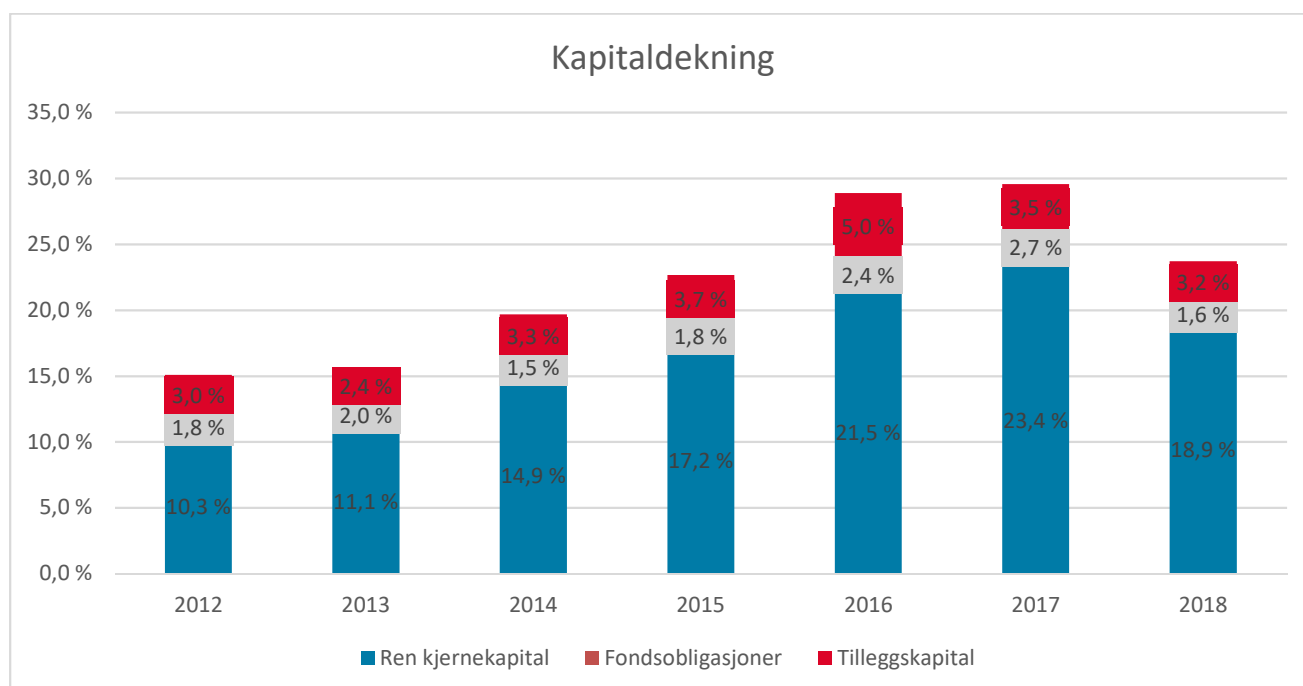
Figuren nedenfor viser utviklingen i bankens kapitaldekning fra 2012 til 2018. Utviklingen kan forklares både med endring i beregningsgrunnlag og i kapital, men hovedpunktene er følgende:

2014: Endring i beregningsgrunnlag som følge av IRB-godkjennelse

2015-2016: Nedbygging av bedriftsmarked

2018: Forholdsmessig konsolidering av eierandeler i finansiell sektor

Figur 4: Utvikling i kapitaldekning fra 2012 til 2018

Tabellen under viser kapitaldekningsberegning under pilar 1 per 31. desember 2018 og per 31. desember 2017. Den store nedgangen i kapitaldekning fra 2017 til 2018 skyldes i hovedsak forholdsmessig konsolidering av investering i finansiell sektor som ble implementert fra og med 1.1.2018.

Tabell 2: Kapitaldekningsberegning per 31.12.2018 og per 31.12.2017

Millioner kroner	KONSERN	
	2018	2017
Aksjekapital	706	706
Overkursfond	415	415
Avsatt utbytte	0	0
Fond for urealiserte gevinster	0	16
Annen egenkapital	2 610	2 345
Sum egenkapital	3 731	3 482
Kjernekapital		
Utsatt skatt, goodwill og andre immaterielle eiendeler	-26	-16
Fradrag for avsatt utbytte	0	0
Direkte, indirekte og syntetiske investeringer i selskaper i finansiell sektor	0	-276
Positiv verdi av justert forventet tap etter IRB-metoden	-110	-40
Urealiserte gevinster egenkapitalinstrumenter	0	0
Verdijusteringer som følge av kravene om forsvarlig verdsettelse	-23	-6
Sum ren kjernekapital	3 572	3 144
Fondsobligasjoner, hybridkapital	302	400
Direkte, indirekte og syntetiske investeringer i selskaper i finansiell sektor	0	-34
Sum netto annen kjernekapital	3 874	3 510
Tilleggskapital utover kjernekapital		
Tidsbegrenset ansvarlig kapital	606	500
Direkte, indirekte og syntetiske investeringer i selskaper i finansiell sektor	0	-34
Sum tilleggskapital	606	466
Netto ansvarlig kapital	4 480	3 976
Minimumskrav ansvarlig kapital Basel III		
Engasjement med spesialiserte foretak	451	393
Engasjement med øvrige foretak	22	44
Engasjement med massemarked		
SMB	7	0
Engasjement med massemarked pant i fast eiendom	443	233
Egenkapitalposisjoner	8	57
Sum kredittrisiko IRB	932	727
Operasjonell risiko	91	85
Engasjementer beregnet etter standardmetoden	242	188
Overgangsordning	224	73
Kredittverdighet hos motpart (CVA-risiko)	22	3
Minimumskrav ansvarlig kapital	1 511	1 076

Beregningsgrunnlag	18 887	13 444
Bufferkrav		
Bevaringsbuffer (2,5%)	472	336
Motsyklisk buffer (2,0%)	378	269
Systemrisikobuffer (3,0 %)	567	403
Sum bufferkrav til ren kjernekapital	1 417	1 008
Tilgjengelig ren kjernekapital (fratrasket 4,5%)	2 426	2 540
Kapitaldekning		
Ren kjernekapitaldekning	18,9 %	23,4 %
Kjernekapitaldekning	20,5 %	26,1 %
Kapitaldekning	23,7 %	29,6 %
Uvektet kjernekapitalandel	8,5 %	12,8 %

4. Risiko- og kapitalstyring i BN Bank ASA

Risiko- og kapitalstyringen i BN Bank skal støtte opp under konsernets strategiske målbilde og risikoprofil, samt bidra til å sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Dette skal oppnås gjennom:

- En tydelig kultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risiko- og kapitalstyring
- En effektiv kapitalanskaffelse og kapitalanvendelse i forhold til konsernets strategiske målbilde
- Egenkapitalavkastning i tråd med vedtatt strategi og risikoprofil
- Konkurransedyktige vilkår og en langsiktig god tilgang på innlån i kapitalmarkedene
- At ingen enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad

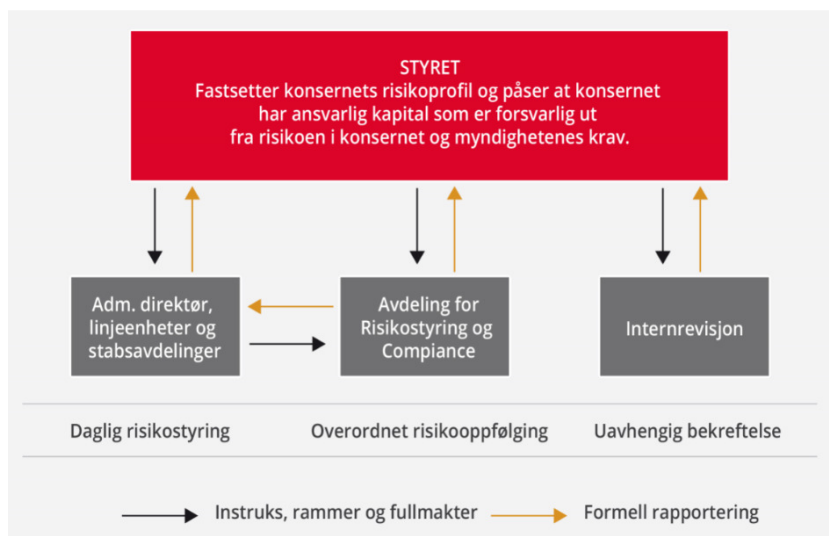
BN Banks strategi for risiko- og kapitalstyring og strategier for enkeltrisikoen er basert på følgende overordnede prinsipper:

- Banken skal ha en lav risikoprofil
- Bankens inntjening skal være et resultat av kunderelaterte aktiviteter og ikke av finansiell risikotaking
- Bankens risikostyring skal være tilpasset bankens risikoeksponering slik at vesentlige risikoer skal ha størst oppmerksomhet
- Dersom det er usikkerhet rundt omfanget av en risiko eller tvil om hvilket system som skal benyttes i risikostyringen, skal det mest forsiktige alternativet benyttes
- Ved endring av eksisterende eller etablering av nye produkter/forretningsområder, skal det før beslutning om eventuell iverksettelse foreligge en grundig vurdering av betydningen for bankens risiko
- Bankens risikostyring og kontroll skal dekke alle områder i banken og være organisert slik at interessekonflikter mellom ansatte og avdelinger unngås. Det skal være klarhet i hvem som har ansvar.

4.1 Kontroll- og styringsstruktur, roller og ansvar

I arbeidet med god og helhetlig risikostyring er bedriftskulturen grunnmuren som de andre elementene bygger på. Bedriftskulturen omfatter menneskene i organisasjonen (deres individuelle egenskaper og integritet, verdigrunnlag og etikk), ledelsesfilosofi/-stil og styringsprinsipper. Dårlig bedriftskultur kan vanskelig kompenseres med andre kontroll- og styringstiltak. BN Bank har derfor etablert et tydelig verdigrunnlag og etiske retningslinjer som er godt kommunisert i hele organisasjonen. Konsernet legger vekt på uavhengighet i risikostyringen. Ansvaret for risikostyringen er derfor delt mellom ulike grupper i henhold til figuren under.

Figur 5: Illustrasjon av ansvaret for risikostyring

Styret har ansvaret for å påse at konsernet har en ansvarlig kapital som er forsvarlig ut fra vedtatt risikoprofil og myndighetspålagte krav. Styret fastsetter de overordnede målsettingene relatert til risikoprofil og avkastning. Styret fastlegger videre de overordnede rammer, fullmakter og retningslinjer for risikostyringen i konsernet, samt etiske regler som skal bidra til en høy etisk standard. Styrets arbeid er nedfelt i en årsplan som oppdateres årlig. Dette sikrer at styret har tilstrekkelig tid til og fokus på sentrale oppgaver årlig.

Styret har utnevnt et risikoutvalg, et revisjonsutvalg og et kompensasjonsutvalg. Risikoutvalget og revisjonsutvalget er forberedende organer for styret i saker som vedrører finansiell informasjon, bankens risikostyring og internkontroll. Utvalgene består av tre medlemmer utnevnt av styret. Kompensasjonsutvalget skal tilsvarende bistå styret i dets arbeid med ansettelsesvilkår for BN Banks administrerende direktør, samt i forhold til hovedprinsipper og strategi for kompensasjon av det øverste ledersjikt i konsernet. Utvalget består av tre medlemmer utnevnt av styret.

Administrerende direktør har ansvaret for den overordnede risikostyringen. Det betyr at administrerende direktør er ansvarlig for at det implementeres effektive risikostyringssystemer i konsernet, og at risikoeksponeringen overvåkes. Administrerende direktør er videre ansvarlig for delegering av fullmakter og rapportering til styret.

Forretningsdivisjoner og stabsenheter har ansvaret for risikostyringen innenfor sitt ansvarsområde. Dette innebærer at lederne skal sørge for at det etableres og gjennomføres forsvarlig risikostyring, og sørge for at denne utføres i samsvar med styringsdokumenter, fullmakter, rutiner og instruks.

Avdeling for risikostyring er organisert uavhengig av linje- og stabsenheter og rapporterer direkte til administrerende direktør. Avdelingen har også fullmakt til å rapportere direkte til styret dersom det finnes påkrevd. Avdelingen har ansvaret for videreutvikling av rammeverket for risikostyring inkludert risikomodeller og risikostyringssystemer. Avdelingen er videre ansvarlig for uavhengig oppfølging og rapportering av risikobildet, og følger opp at konsernet etterlever gjeldende lover og forskrifter.

Internrevisjonen er styrets redskap for å påse at risikostyringen er målrettet, effektiv og fungerer som forutsatt. Den interne revisjonsfunksjonen utføres av ekstern leverandør, noe som sikrer uavhengighet, kompetanse og kapasitet. Internrevisjonen rapporterer direkte til styret. Internrevisjonens rapporter og anbefalinger knyttet til forbedringer i konsernets risikostyring blir løpende gjennomgått i konsernet. Internrevisjonen skal regelmessig og minimum årlig revidere IRB-systemet, herunder modellene som ligger til grunn for beregning av risikoparameterne, anvendelse og etterlevelsen av Forskrift om kapitalkrav.

4.1.1.1 Organer og utvalg

For å bistå administrerende direktør med beslutningsgrunnlag og oppfølging er det etablert en risiko- og balansestyringskomite, et valideringsutvalg, et compliance- og sikkerhetsutvalg og en kredittkomite.

Risiko- og balansestyringskomite: Et rådgivende organ for administrerende direktør som er sammensatt av sentrale ressurser fra risikostyring, compliance, økonomi, finans og forretningsområdene. Komiteen følger opp konsernets risikoprofil og balansestyring.

Valideringskomite: Avdeling for risikostyring og compliance har det operasjonelle ansvaret for validering av bankens IRB-system. Valideringskomiteen behandler og vurderer resultatene fra valideringen og anbefaler endringer og tiltak overfor styret.

Compliance- og sikkerhetsutvalg: Utvalget er sammensatt av aktuelle fagområder. Formålet med utvalget er å påse at nye og endrede lover, forskrifter, rundskriv og bransjestandarder blir vurdert av organisasjonen. For sikkerhetsområdet skal utvalget holde seg orientert om trusselbildet som bransjen og banken er stilt ovenfor, og fremme forslag til løsninger for sikringstiltak der det er behov for det.

Kredittkomite: kredittkomiteen er et rådgivende organ for beslutningstaker i større kredittsaker.

4.2 Elementer i risiko- og kapitalstyringen

For å sikre en effektiv og hensiktsmessig prosess for risiko- og kapitalstyring er rammeverket basert på de elementer som reflekterer den måten styret og ledelsen ønsker å styre konsernet på:

- Strategisk målbilde
- Organisering og bedriftskultur
- Risikokartlegging
- Risikoanalyse
- Stresstester
- Risikostrategier
- Kapitalstyring (inkl. avkastning og kapitaldekning)
- Rapportering
- Oppfølging
- Beredskapsplaner
- Compliance (etterlevelse)

4.2.1 Strategisk målbilde

Risiko- og kapitalstyringen i BN Bank tar utgangspunkt i det definerte strategiske målbildet slik dette fremkommer gjennom strategiplanen.

4.2.2 Bedriftskultur

I prosessen for risikostyring er bedriftskulturen grunnmuren som de andre elementene bygger på. Bedriftskulturen omfatter menneskene i organisasjonen med deres individuelle egenskaper som integritet, verdigrunnlag, etiske holdninger, lederstil og styringsprinsipper. Dårlig bedriftskultur kan vanskelig kompenseres med andre kontroll- og styringstiltak. Banken har derfor etablert et tydelig verdigrunnlag og etiske retningslinjer som er godt kommunisert i hele organisasjonen.

4.2.3 Risikoikartlegging

Identifikasjon av risiko er framoverskuende og integrert i strategi- og budsjettprosessen. Prosessen skal dekke alle vesentlige risikoer konsernet utsettes for og gjennomføres minimum årlig.

4.2.4 Risikoanalyse

Det gjennomføres en analyse av risikoene som er identifisert for å forstå risikoenes egenskaper og årsaksmekanismer. Vesentlige risikoer kvantifiseres basert på anerkjente metoder og fremgangsmåter for måling av risiko. Mindre risikoer fastsettes basert på kvalitative vurderinger. Risikoanalysen sikrer at det foretas en kvalifisert og strukturert vurdering og dokumentasjon av etablerte kontroll- og styringstiltak.

4.2.5 Stresstester og scenarioanalyser

Det gjennomføres periodiske stresstester og scenarioanalyser for å analysere hvordan negative hendelser påvirker resultatet, balansen og kapitaldekningen til konsernet. Analysene gjennomføres på de mest kritiske risikoområdene som bl.a. kreditt-, markeds- og likviditetsrisiko, og tar hensyn til en negativ makroøkonomisk utvikling over en periode på tre år.

Hensikten med å foreta en stresstest er å se hvordan et nedgangsscenario påvirker bankens risikobilde og kapitaldekning.

Banken bruker tre ulike tilnærminger til stresstesting; omvendt stresstest, top down og bottom-up.

Omvendt stresstest

Det er relativt stor usikkerhet i beregningene av prognosen for fremtidig utvikling i en situasjon med et alvorlig økonomisk tilbakeslag. Usikkerheten vurderes å være høy på potensielle tapsstørrelser på utlån, i tillegg til en viss usikkerhet omkring potensielle tap på obligasjoner. BN Bank gjennomfører en omvendt stresstest for å vise hvor stort tap banken kan bli påført før det kommer i brudd med kritiske nivåer på regulatorisk kapitaldekning. Hensikten med en slik omvendt stresstest er å gi banken kunnskap om hvor mye som skal til før bankens kapitaldekning faller under et kritisk nivå.

Top down

Denne form for stresstesting er en makroøkonomisk øvelse, uten bruk av data på kundenivå, hvor informasjon om sammensetning av bankens utlånsportefølje av bransjer, fordeling PM/BM etc. benyttes.

Bottom-up

En bottom-up test er en blanding av makro og mikro hvor data om kundene benyttes som utgangspunkt for å si hvordan det går med porteføljen. Det gjennomføres stress ned på den enkelte kunde, for så å aggregere opp data på ulike porteføljnivå for å avlede effekt på forventet tap og kapitalbehov.

4.2.6 Risikostrategier

I risikostrategiene definerer styret ønsket risikoprofil gjennom etablering av risikobaserte rammer og måltall på de ulike risikoområder. Strategiene revideres minimum årlig. Strategiene er nærmere omtalt i Figur 6 under.

4.2.7 Kapitalstyring

BN Bank har en kapitalstyring som sikrer:

- en effektiv kapitalanskaffelse og – anvendelse i forhold til konsernets strategiske målbilde og vedtatte forretningsstrategi
- egenkapitalavkastning i tråd med vedtatt strategi
- attraktive vilkår og langsiktig god tilgang på innlån
- utnyttelse av vekstmuligheter i konsernets til enhver tid definerte markedsområde
- at ingen enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad

På grunnlag av det strategiske målbildet utarbeides det årlig en kapitalplan for de påfølgende tre år for å sikre en langsiktig og målrettet kapitalstyring. Kapitalplanen tar hensyn til framskrivning av konsernets finansielle utvikling for de neste tre årene. Disse framskrivningene tar hensyn til forventet utvikling i perioden, samt en situasjon med alvorlige økonomiske tilbakeslag over minimum tre år. Med grunnlag i framskrivningene av det samlede kapitalbehovet gjør ledelsen og styret en samlet vurdering av om kapitalbehovet er tilstrekkelig og tilpasset BN Banks nåværende og fremtidige risikoprofil samt strategiske målbilde.

BN Banks målsetting om kjerne- og totalkapitaldekning skal sikre tilstrekkelig kapital til å:

- oppfylle regulatoriske krav
- ivareta vernet av konsernets kreditorer

4.2.8 Oppfølging, rapportering og overvåking

Alle ledere er ansvarlige for den daglige risikostyringen innenfor eget ansvarsområde, og skal påse at risikoeksponeringen er innenfor de rammer som er besluttet av styret og administrerende direktør. Konsernets risikorapportering har som formål å sikre at alle organisasjonsnivå har tilgang på tilstrekkelig og pålitelig risikorapportering. Den overordnede overvåking av risikoeksponering og risikoutvikling foretas av avdeling for risikostyring og følges opp gjennom periodiske rapporter til styret og administrasjonen.

4.2.9 Beredskapsplaner

Bankenes kjernevirksomhet er å ta risiko. Denne vil over tid kunne påføre bankene større uventede tap, på tross av gode risikostyringssystemer og prosesser. En slik situasjon vil kunne medføre alvorlig press på kapitaldekning, likviditet og drift. BN Bank har derfor beredskapsplaner for alle vesentlig områder.

4.2.10 Compliance (Etterlevelse)

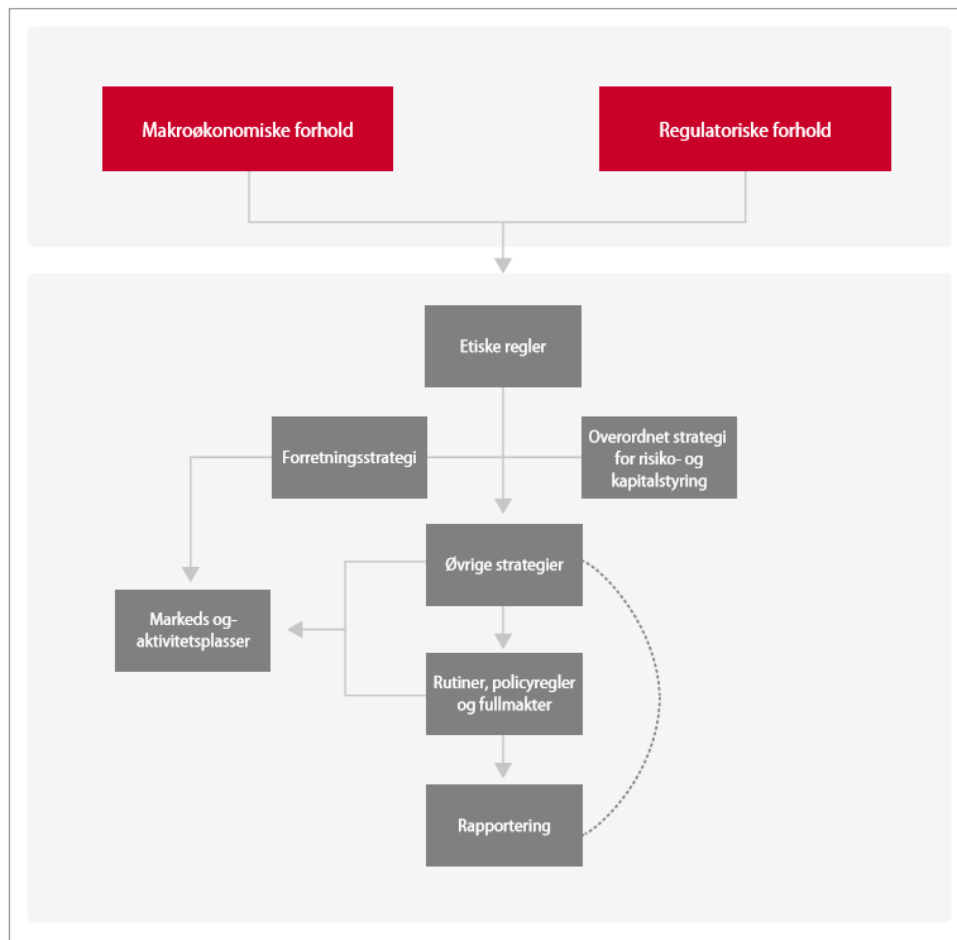
BN Bank har prosesser som sikrer etterlevelse av gjeldende lover og forskrifter. Dette skjer gjennom:

- et tydelig verdigrunnlag og en etisk standard som er klart kommunisert og forstått
- et compliance- og sikkerhetsutvalg som fanger opp, kommuniserer og implementerer endringer i lover og forskrifter
- rapportering og oppfølging av etterlevelsen av lover og forskrifter

5. Informasjon per risikogruppe

BN Bank eksponeres for en rekke ulike typer risikoer. Styring av risiko gjennomføres i tråd med kravene/anbefalingene i kapitalkravsforskriften og finanstilsynets metodikk for risikobasert tilsyn. Rammeverket for styring og kontroll av risikoene er illustrert i Figur 6 under.

Figur 6: Rammeverk for styring og kontroll

Etiske retningslinjer fungerer som en rettesnor for konsernets virksomhet ved å definere hvilke etiske krav vi stiller til oss selv og hvordan vi skal forholde oss til andre interessenter.

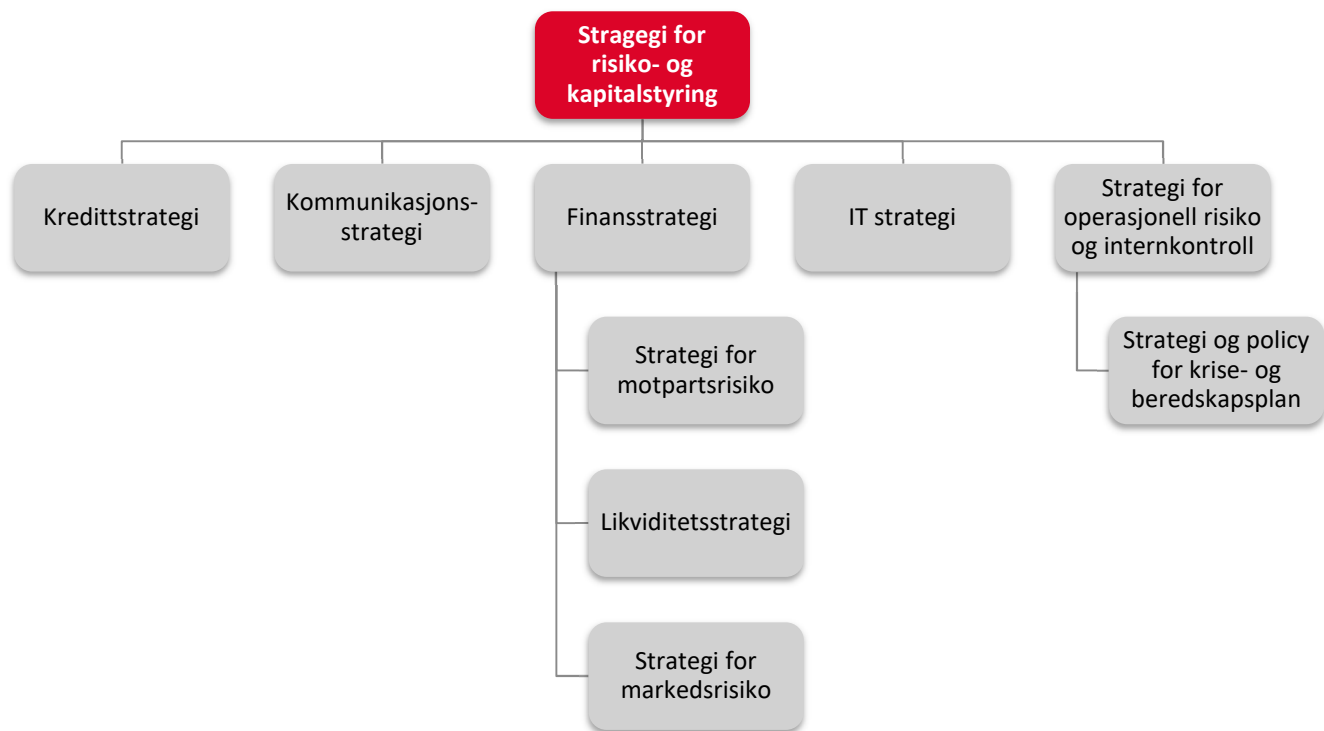
Strategi for risiko og kapitalstyring beskriver bankens totale risikoprofil og angir bankens risiko-evne, -vilje og -toleranse. Risikoprofilen er definert med en tidshorisont på 1 år, og med et konfidensintervall på 99,9 prosent som utgangspunkt. Beregningene bygger videre på de risikomodeller og modellforutsetninger som ligger til grunn for konsernets ICAAP. Videre er strategien et rammeverk for konsernets overordnede holdninger og prinsipper til risikostyring, og skal sikre at konsernet etablerer og vedlikeholder en hensiktsmessig risikostyringsprosess. Videre skal dokumentet sørge for at rammeverket tilfredsstillende eksterne krav og forventninger til god risikostyring. Dokumentet fastsettes av styres og revideres ved behov, minimum årlig.

Øvrige strategier, rutiner, policyregler og fullmakter: Bankens overordnede strategidokument er strategi for risiko- og kapitalstyring. Operasjonaliseringen av denne strategien er formalisert gjennom egne strategidokumenter for de største risikoområdene som vist i figuren under. Den enkelte strategi vil bli omtalt i kapitlene under.

Policyregler og rutiner regulerer ulike forhold knyttet til den løpende driften av den enkelte risiko. Policyer og rutiner utarbeides av risikoeier og vedtas av administrerende direktør. Dokumentene revideres løpende.

Styret tildeler fullmakter til administrerende direktør, som delegerer fullmakter videre, samt fastsetter kredittkomiteens sammensetning. Alle fullmakter er personlige, og størrelsen på fullmaktene er regulert i forhold til volum og risiko. Fullmaktene gjennomgås og revideres minimum årlig.

Figur 7: Bankens strategier

Årlige markeds- og aktivitetsplaner: Banken har et sett av markeds- og aktivitetsplaner som beskriver aktivitetene som skal gjennomføres for å oppnå mål og rammer i vedtatte strategier.

5.1 Kredittrisiko

Kredittrisiko er risiko for tap som skyldes at kunder/motparter ikke evner å møte sine betalingsforpliktelser. Kredittrisiko vedrører alle fordringer på kunder/motparter, utlån, kreditter, garantier, uoppgjorte handler, samt motpartsrisiko som oppstår gjennom derivater og valutakontrakter.

Kredittrisikoen i utlånsporteføljen er en funksjon av to hendelser:

- Manglende betalingsevne eller betalingsvilje hos kunder eller motparter
- Verdi av den underliggende sikkerheten ikke er tilstrekkelig til å dekke selskapets krav ved eventuelt mislighold og påfølgende realisasjon av pantet.

5.1.1 Oppfølging av kredittrisiko/risikorapportering

Risikoeksponeringen innenfor kredittområdet følges opp ved hjelp av et porteføljestyringssystem for oppfølging av porteføljens risikoprofil og utviklingen av denne.

Avdeling for risikostyring og compliance følger opp risikoen i kredittporteføljen og rapporterer kvartalsvis til styret. I tillegg utarbeides månedlig risikorapport til bankens ledelse. Forretningsdivisjonene har ansvaret for å følge opp risikoen innenfor egen divisjon.

5.1.2 Kredittrisikomodeller

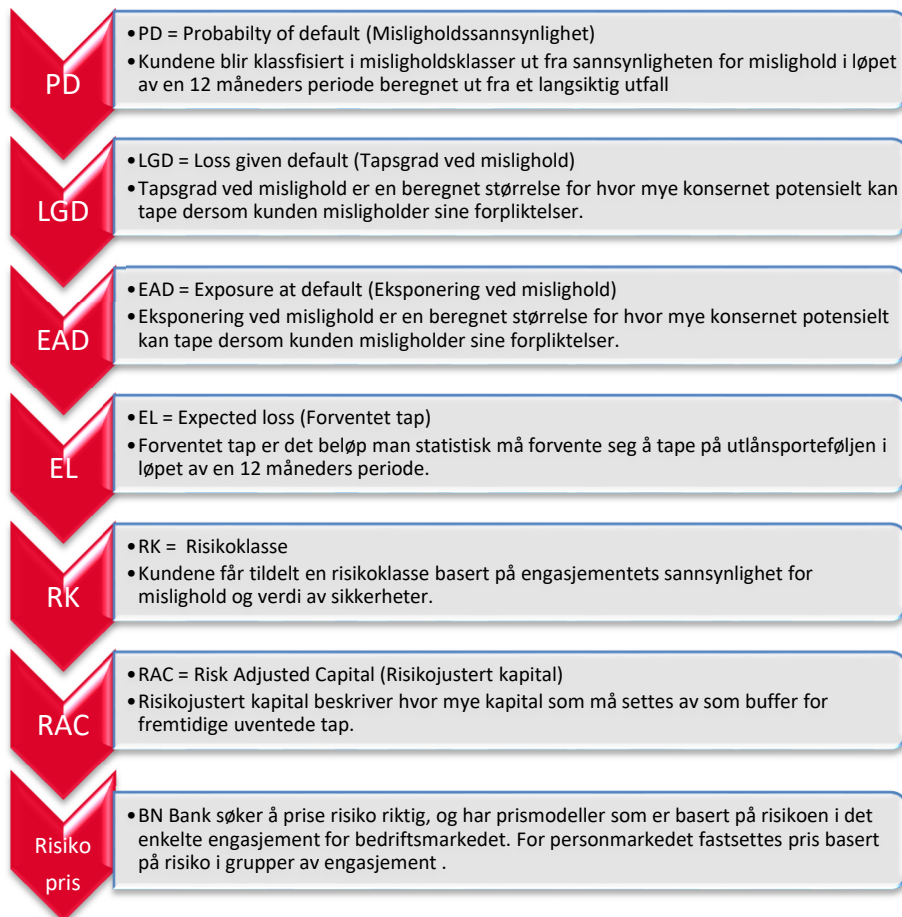
BN Bank benytter sammen med de øvrige bankene i SpareBank 1- alliansen, felles modeller for beregning av kredittrisiko på porteføljnivå og i innvilgelsesprosessen for massemarkedet med pantesikkerhet i boligeiendom. Modellen ble i 2. kvartal 2015 godkjent som grunnlag for regulatorisk rapportering (IRB).

For øvrig massemarked benytter banken en egenutviklet modell. Denne modellen er ikke IRB-godkjent og banken rapporterer derfor øvrig massemarked etter kapitalkravforskriftens standardmetode.

For bedriftsmarkedet benyttes en modell med simulering av fremtidig kontantstrøm for beregning av kredittrisiko for både porteføljenivå og i innvilgelsesprosessen. Modellen ble i 2. kvartal 2014 godkjent som grunnlag for regulatorisk rapportering (IRB-A).

For både massemarked med pantesikkerhet i boligeiendom og bedriftsmarkedet benyttes samme grunnmodell for rapportering av kredittrisiko internt og regulatorisk, men det er noen ulikheter i nivå. Risikoklassifiseringssystemet er illustrert i figuren under.

Figur 8: Risikoklassifiseringssystemet

Misligholdssannsynlighet (PD):

Engasjementet blir klassifisert i PD-klasser ut fra sannsynligheten for at kunden misligholder forpliktelsene sine i løpet av en 12 måneders periode. Nivået skal reflektere sannsynligheten for mislighold gjennom en konjunktursyklus. Det benyttes ni PD-klasser (A-I) for personmarked og 10 PD-klasser (1-10) for bedriftsmarked for å gruppere kundene etter misligholdssannsynlighet. I tillegg benyttes en og to klasser for hhv BM og PM (11 og J/K) for kunder med misligholdte og/eller nedskrevne engasjement.

Som misligholdte lån regnes lån som ikke er betjent 90 dager etter terminforfall, engasjement med tapsavsetning, engasjementer hvor det er åpnet konkurs- eller gjeldsforhandling og engasjement hvor det er iverksatt rettslig inkasso. PD-modellen valideres minimum årlig mot observert mislighold.

For massemarked reklassifiseres engasjementene hver måned og for bedriftsmarkedet reklassifiseres engasjementene minimum årlig.

Tabell 3: oppbygging av PD-modellen

Engasjements-kategori	Forklaringsvariabler	Metode	Historikk og kalibrering
Massemarked med pant i boligeiendom	Ligningsinformasjon Likviditet og gjeld Betalingshistorikk og annen adferdsinformasjon Alder	Scorekortmodell basert på regresjonsanalyse hvor historiske observasjoner benyttes til å predikere sannsynlighet for mislighold.	Datagrunnlag for estimering > 10 år (felles grunnlag for bankene i SpareBank 1 alliansen) For kalibrering av nivå tas det utgangspunkt i siste 7 års interne historikk i tillegg til å inkludere antatt misligholdsrate i en kraftig lavkonjunktur.
Øvrig massemarked	Personkunder og personlig næringsdrivende registrert med personnummer	Scorekortmodell basert på regresjonsanalyse hvor historiske observasjoner benyttes til å predikere sannsynlighet for mislighold.	Datagrunnlag for estimering > 10 år (felles grunnlag for bankene i SpareBank 1 alliansen). BN Bank startet med forbrukslån i oktober 2016 og har derfor kort historikk på dette området. Kalibrering vil tilpasses forventninger til porteføljen og tilgjengelig historikk
Foretak	Næringseiendom og prosjektfinansiering	Simulering av fremtidig kontantstrøm med ulike forutsetninger knyttet til makro størrelser og engasjementsspesifikk informasjon	Makro størrelser er estimert basert på historiske sammenhenger og ekspertkunnskap. Kalibrering baseres på siste 7 års interne historikk i tillegg til å inkludere antatt misligholdsrate i en kraftig lavkonjunktur.
	- Institusjoner og stater	Som over og dummyscore	
	- Borettslag og sameier Foreninger, lag og organisasjoner		

Tapsgrad ved mislighold (LGD):

Engasjement blir klassifisert i LGD-klasser ut fra estimert tapsgrad. Tapsgrad er basert på forventet realisasjonsverdi (RE-verdi) på underliggende sikkerhetsverdier, tilfriskningsgrad på usikret del av lånene samt direkte kostnader ved inndrivelse. Regulatorisk skal nivået på LGD reflektere tapsgraden i et nedgangsscenario. LGD-modellen og dens komponenter valideres årlig mot observerte verdier fra gjennomførte realisasjoner.

For massemarked reklassifiseres engasjementene hver måned og for bedriftsmarkedet reklassifiseres engasjementene minimum årlig.

Tabell 4: Oppbygging av LGD-modellene

Engasjements-kategori	Forklaringsvariabler	Metode	Historikk og kalibrering
Massemarked med pant i boligeiendom	Sikkerheter	Banken benytter en strukturell/definisjonsmodell som estimerer LGD basert på delmodeller. Sikkerheter er den dominerende forklaringsvariabelen	Datagrunnlag for estimering > 10 år (felles grunnlag for bankene i SpareBank 1 alliansen) LGD kalibreres gjennom parameterverdier i modellen. Det er regulatorisk minimumsnivå på 20 prosent for LGD for samlet boliglånsportefølje.
Øvrig massemarked	Sikkerheter	Banken benytter en strukturell/definisjonsmodell som estimerer LGD baset på delmodeller. Sikkerheter er den dominerende forklaringsvariabelen	Datagrunnlag for estimering > 10 år (felles grunnlag for bankene i SpareBank 1 alliansen). BN Bank startet med forbrukslån i oktober 2016 og har derfor kort historikk på dette området. Kalibrering vil tilpasses forventninger til porteføljen og tilgjengelig historikk
Foretak	Næringseiendom og prosjektfinansiering	Simulering av fremtidig kontantstrøm med ulike forutsetninger knyttet til makrostrørrelser og engasjementsspesifikk informasjon. LGD fastsettes basert på nåverdien av den fremtidige kontantstrømmen som sikkerhetene genererer.	Kalibrering basert på intern historikk samt tilnærminger basert på makrostrørrelser for vurdering av nedgangsverdier. Det er et regulatorisk minimumsnivå for LGD for samlet foretaksportefølje på 25 prosent.
	- Institusjoner og stater	Som over og dummyscore	
	- Borettslag og sameier		
	Foreninger, lag og organisasjoner		

Eksponering ved mislighold (EAD):

EAD er en beregnet størrelse på eksponeringen ved et fremtidig tidspunkt for mislighold. For trekkrettigheter benyttes en konverteringsfaktor (KF) for å anslå hvor mye av nåværende ubenyttet ramme som vil være trukket opp ved et fremtidig tidspunkt for mislighold. For garantier benyttes KF til å estimere hvor mye av avgitte garantier som vil bli gjort gjeldende.

BN Bank benytter KF lik 1 for alle engasjement som behandles etter IRB-metode. For engasjement som behandles etter STD-metode benyttes KF fra kapitalkravforskriften kapittel 6, risikovekter for ikke-balanseførte poster.

Forventet tap (EL):

Forventet tap på de ulike porteføljene utledes fra PD, LGD og EAD. Forventet tap på utlån uttrykker en forventning om størrelsen på årlige gjennomsnittlige tap. Ettersom PD representerer nivået gjennom en konjunktursyklus og LGD er et nedgangsestimat er EL en hybrid av dette. I en normalkonjunktur er derfor tapene i gjennomsnitt lavere enn estimert EL.

Risikoklasse:

Basert på engasjementets PD-klasse og LGD-klasse klassifiseres engasjementet i en risikoklasse.

Risikojustert kapital (RAC)

Beskriver hvor mye kapital konsernet innenfor et gitt konfidensnivå mener å trenge for å dekke den faktiske risiko konsernet har påtatt seg. Styret har vedtatt at den risikojusterte kapitalen skal dekke 99,9 prosent av mulige uventede tap med en tidshorisont på 1 år.

Risikopris

BN bank har etablert prismodeller basert på risikoklassifisering. Dette innebærer at engasjementer med høy risiko prises høyere enn engasjementer med lav risiko. For bedriftsmarkedsengasjement er det individuell prising mens det i personmarkedet er prising basert på risikogruppe.

Tabellen nedenfor viser hvilke modeller som benyttes som grunnlag for beregning av regulatorisk kapital.

Tabell 5: Modeller benyttet til regulatorisk rapportering

Engasjements-kategori	Kundesegment	PD-modell	EAD-modell	LGD-modell	Modell for beregning av regulatorisk kapital
Massemarked med pant i boligeiendom	Personkunder og personlig næringsdrivende registrert med personnummer	PM - Bolig	EAD PM	LGD - PM	IRB
Øvrig massemarked	Personkunder og personlig næringsdrivende registrert med personnummer	PM - Øvrig	EAD PM	LGD - PM	STD
Foretak	Næringseiendom og prosjektfinansiering	BM - kontantstrøm	EAD BM	BM - kontantstrøm	IRB
	- Institusjoner og stater	BM - kontantstrøm og dummyscore		BM - kontantstrøm og dummyscore	STD
	- Borettslag og sameier				
	Foreninger, lag og organisasjoner				

5.1.3 Validering av risikomodellene

Minimum årlig gjennomføres det validering av IRB-systemet og kredittrisikomodellene. Formålet med valideringen er å sikre at:

- IRB-systemet er tilpasset porteføljene det anvendes på
- Forutsetningene som IRB-systemet bygger på er rimelige
- IRB-systemet måler det som det er ment å skulle måle
- IRB-systemet er godt integrert i organisasjonen, og at det utgjør en sentral del av bankens risikostyring og beslutningstaking
- BN Bank etterlever Kapitalkravforskriften

Valideringen kan deles inn i to hovedområder:

1. **Kvantitativ validering:** Den kvantitative valideringen skal sikre at de benyttede estimater for misligholdssannsynlighet (PD), eksponering ved mislighold (EAD) og tapsgrad ved mislighold (LGD) holder en tilstrekkelig god kvalitet. Det gjennomføres analyser som vurderer modellenes evne til å rangere engasjementene etter risiko (diskrimineringssevne) og evnen til å fastsette riktig nivå på risikoparameterne. I tillegg analyseres stabiliteten i modellenes estimater.
2. **Kvalitativ validering:** Den kvantitative valideringen suppleres også med mer kvalitative vurderinger. Bruk av kvalitative målemetoder sikrer en fullstendig validering av alle prosesser, kontrollmekanismer og rutiner i IRB-systemet, samt at den bidrar med verdifulle innspill i forhold til videreutvikling av dagens modeller. Den kvalitative valideringen gir også utfyllende informasjon i tilfeller der tilfanget av statistiske data er begrenset. Gjennomgangen skal kunne påvise at IRB-systemet er godt integrert i organisasjonen og at det utgjør en sentral del av bankens risikostyring og beslutningstaking, dvs. at kravet om anvendelse er oppfylt. Gjennomgangen skal også sikre at BN Bank oppfyller etterlevelse av Kapitalkravforskriften.

Den kvantitative valideringen består av følgende analyser:

1. **Analyse av datakvalitet.** Det foretas en vurdering av om dataene valideringen bygger på er av tilfredsstillende kvalitet.
2. **Analyse av modellenes diskriminerende egenskaper (rangering).** Analysen skal vise i hvor stor grad modellen klarer å rangere kundene.
3. **Analyse av stabiliteten i estimatene (migreringsanalyse).** Analysene skal vise om estimatene er stabile over tid.
4. **Analyse av modellenes treffsikkerhet på nivå.** Analysen skal vise om modellene treffer på langsiktig nivå over tid når det tas hensyn til nødvendige buffere for usikkerhet.
5. **Analyse av om modellen bør kalibreres.** Det foretas en vurdering av om modellen og metode for beregning av sikkerhetsmargin bør justeres.

Valideringen gjennomføres av avdeling for risikostyring og compliance. BN Bank har en egen valideringskomite bestående av ledergruppen og kredittsjef BM som går gjennom valideringsresultatene og innstiller eventuelle justeringer til styret som har endelig beslutningsfullmakt.

Internrevisjonen gjennomfører revisjoner for å sikre at IRB-systemet brukes og etterleves i henhold til gjeldende regelverk og vilkårene i IRB-godkjennelsen. Internrevisor skal regelmessig og minst årlig revidere systemet og bruken av det.

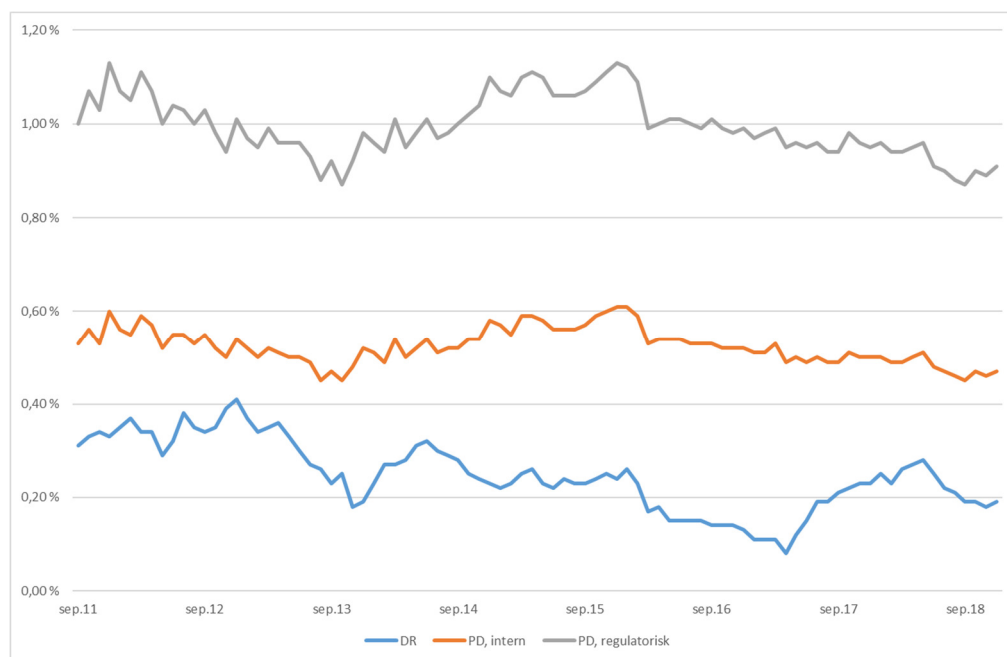
5.1.3.1 Sammenligning av risikoparametre med faktisk utfall

I dette avsnittet presenteres et utdrag av valideringsresultatene for bankens IRB-portefølje. Mer detaljert informasjon vil bli presentert i faktabok som vil bli publisert på bankens hjemmeside.

PD-modeller

Kapitalkravforskriften § 11-2 (1) forutsetter at estimert misligholdssannsynlighet (PD) skal forutsi langsiktig utfall gjennom en full tapssyklus. Dette betyr at misligholdsestimatene skal være relativt stabile over tid, også gjennom en konjunktursyklus. Figuren under viser gjennomsnittlig estimert misligholdssannsynlighet (PD) for boliglånsporteføljen internt og regulatorisk sammenlignet med faktisk mislighold fra 2011-2018.

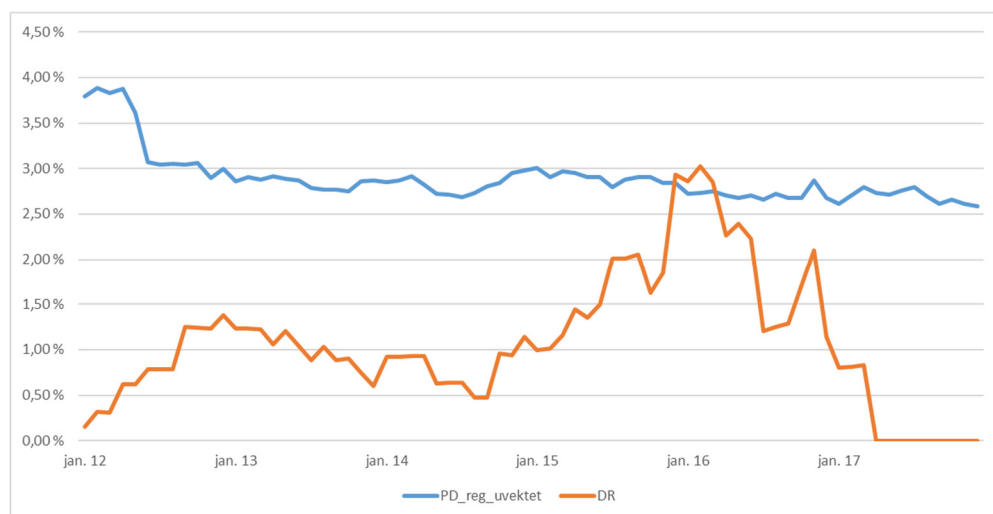
Figur 9: Sammenligning av uvektet PD og faktisk DR for boliglån

Faktisk mislighold (DR) er vesentlig lavere enn både internt og regulatorisk estimert mislighold (PD) i hele perioden.

Figuren under viser tilsvarende estimat målt mot faktisk mislighold for bedriftsmarkedsporteføljen.

Figur 10: Sammenligning av uvektet PD og faktisk DR for bedriftsmarkedet

I forbindelse med avviklingen av deler av bedriftsmarkedsporteføljen i 2015 og 2016 oppstod det mislighold i forbindelse med innfrielse som for enkelte engasjement ble noe utsatt i forhold til opprinnelig plan. Dette er forklaringen til det økte misligholdsnivået i 2015/2016. Det er ingen nye mislighold i bedriftsmarkedsporteføljen etter mars 2017. Det har over tid vært en solid buffer mellom misligholdsestimat og faktisk mislighold også for bedriftsmarkedsporteføljen.

5.1.4 Porteføljefinformasjon

Informasjon om bankens kredittrisiko omfatter beskrivelse av utlånsportefølje, tapsutsatte eller misligholdte engasjementer samt øvrig relevant informasjon knyttet til kredittrisiko. Porteføljesystemet inneholder informasjon om risikoen på både aggregert og detaljert nivå. Dette gjør det mulig å overvåke og styre risikoutviklingen i porteføljen på en effektiv måte.

Bankens finansiering innenfor bedriftsmarked er konsentrert geografisk i det sentrale østlandsområdet. I tabellen under vises en fordeling av porteføljen fordelt på geografiske områder.

Tabell 6: Engasjementsbeløp fordelt på geografiske områder (ref. note 5 i årsregnskapet)

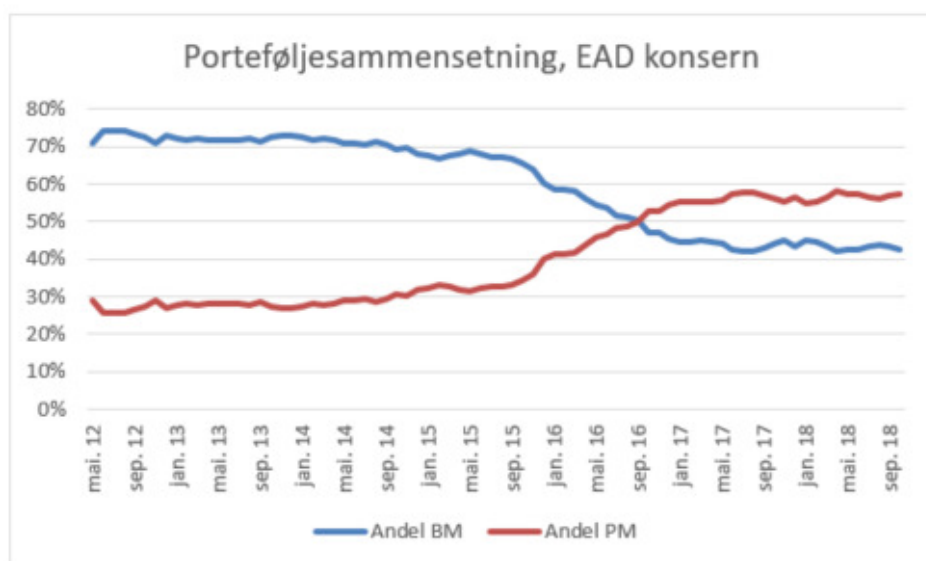
KONSERN		
Millioner kroner	2018	2017
Oslo/Akershus	16 103	14 039
Sør-/Østlandet for øvrig	2 758	2 525
Vestlandet	1 452	1 767
Trøndelag	1 236	1 664
Nord-Norge	292	257
Utland	454	585
Utlån	22 295	20 837

Geografisk fordeling basert på kundens bosteds-/forretningsadresse.

Både innenfor personmarked og bedriftsmarked er porteføljen i hovedsak rettet mot eiendom. Porteføljen preges av næringseiendom med langsiktige leiekontrakter og finansielt solide leietagere. Byggelån utgjør ca. 8 prosent av forvaltet utlånsportefølje. Porteføljen er solid og har historisk påført banken lite tap. Bankens eksponering innenfor personmarked er godt sikret med boligobjekter i velfungerende markeder. Banken innvilger ikke engasjement med belåningsgrad over 85 prosent og gjennomsnitt belåningsgrad i porteføljen er ca. 59 prosent. I tillegg til pantesikrede engasjement har banken en eksponering på ca. 430 millioner i usikrede kreditter til massemarkedet.

Etter at deler av bedriftsmarkedsporteføljen i 2015 og 2016 ble avviklet er porteføljesammensetningen endret. Dette er illustrert i figuren nedenfor.

Figur 11: Porteføljesammensetning, EAD

For tap og nedskrivninger knyttet til bankens utlånsportefølje vises til note 5 og note 10 i årsregnskapet.

Tabell 7 under angir eksponering og risikovekt per PD-klasse for IRB-kategoriene konsernet (inkludert forholdsiktig konsolidering av SpareBank 1 Boligkreditt) har eksponering per 31. desember 2018. BN Bank har erfart at nåværende kategorisering av foretak innebærer at banken har en andel av spesialiserte foretak som er vesentlig høyere enn andre sammenlignbare banker. Om et foretak kategoriseres som spesialisert eller ikke har under dagens regelverk ingen betydning for kapitalkravet. Bankens gjeldende kategorisering av foretak som spesialisert foretak er utelukkende basert på foretakets næringskode, uten at det er gjort en eksplisitt vurdering av om vilkårene i Kapitalkravforskriftens §9-1 tredje ledd er oppfylt. Dersom ett eller flere av vilkårene ikke er oppfylt, skal ikke engasjementet kategoriseres som spesialisert foretak. Banken har igangsatt et arbeid hvor vilkårene i §9-1 blir tatt med i rutinen for kategorisering. Ny kategorisering vil implementeres i forbindelse med tilpasninger til ny Baselstandard.

Tabell 8 viser observert mislighold versus predikert for hhv. massemarked med pantesikkerhet i boligeiendom og bedriftsmarked per PD-klasse. Merk at tabellene her er før forholdsiktig konsolidering av SpareBank 1 Boligkreditt. Forholdsiktig konsolidering ble først gjeldende fra 2018. Bankens usikrede kreditter til massemarked rapporteres under standard metode.

Tabell 7: Risikovekt etter IRB-metoden per 31. desember 2018 (konsern, inkludert forholdsiktig konsolidering av SB1 Boligkreditt)

Spesialisert foretak

KONSERN							
PD-Klasse	Engasjements beløp	Ubenyttet ramme	EAD-vektet		Løpetid	Risikovekt	EL
			KF	LGD			
1	-	-	-	-	-	-	-
2	1 095	9	1	21 %	1031	16 %	0,0 %
3	-	-	-	-	-	-	-
4	486	16	1	30 %	1219	44 %	0,2 %
5	1 281	0	1	24 %	1082	43 %	0,2 %
6	1 223	121	1	30 %	977	58 %	0,4 %
7	3 109	390	1	22 %	736	54 %	0,8 %
8	1 505	85	1	24 %	901	75 %	1,7 %
9	247	2	1	35 %	1303	155 %	6,2 %
10	-	-	-	-	-	-	-
11	151	-		56 %	1428	536 %	20,1 %
Samlet	9 096	623	1	25 %	933	62 %	1,2 %

Øvrige foretak

KONSERN							
PD-Klasse	Engasjements beløp	Ubenyttet ramme	EAD-vektet		Løpetid	Risikovekt	EL
			KF	LGD			
1	-	-	-	-	-	-	-
2	135	-	-	30 %	1374	27 %	0,0 %
3	-	-	-	-	-	-	-
4	214	-	-	13 %	1284	20 %	0,1 %
5	-	-	-	-	-	-	-
6	56	3	1	39 %	495	70 %	0,5 %
7	256	5	1	21 %	965	59 %	0,6 %
8	13	2	1	20 %	577	52 %	1,2 %
9	-	-	-	-	-	-	-
10	-	-	-	-	-	-	-
11	-	-	-	-	-	-	-
Samlet	674	10	1	22 %	1101	41 %	0,3 %

Øvrige foretak, SME

KONSERN							
PD-Klasse	Engasjements beløp	Ubenyttet ramme	EAD-vektet		Løpetid	Risikovekt	EL
			KF	LGD			
1	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	-	-
3	-	-	-	-	-	-	-
4	-	-	-	-	-	-	-
5	1	-	-	45 %	912	91 %	0,4 %
6	-	-	-	-	-	-	-
7	-	-	-	-	-	-	-
8	-	-	-	-	-	-	-
9	-	-	-	-	-	-	-
10	-	-	-	-	-	-	-
11	-	-	-	-	-	-	-
Samlet	1	-	1	45 %	912	91 %	0,4 %

Massemarked med pantesikkerhet i boligeiendom, SME
KONSERN

PD-Klasse	Engasjements beløp	Ubenyttet ramme	EAD-vektet		Løpetid	Risikovekt	EL
			KF	LGD			
A	-		-	-	-	-	-
B	76	10	1	17 %	365	8 %	0,0 %
C	83	4	1	19 %	365	13 %	0,1 %
D	53	0	1	24 %	365	23 %	0,2 %
E	59	0	1	22 %	365	29 %	0,2 %
F	38	0	1	22 %	365	41 %	0,4 %
G	21	0	1	17 %	365	47 %	0,5 %
H	8	0	1	25 %	365	103 %	1,8 %
I	15	0	1	19 %	365	106 %	4,3 %
J	0	-	-	13 %	365	10 %	13,0 %
K	-	-	-	-	-	-	-
Samlet	352	15	1	20 %	365	27 %	0,4 %

Massemarked med pantesikkerhet i boligeiendom, ikke SME
KONSERN

PD-Klasse	Engasjements beløp	Ubenyttet ramme	EAD-vektet		Løpetid	Risikovekt	EL
			KF	LGD			
A	-		-	-	-	-	-
B	7 173	1 397	1	16 %	365	7 %	0,0 %
C	6 692	250	1	18 %	365	12 %	0,1 %
D	4 674	26	1	23 %	365	22 %	0,1 %
E	4 080	9	1	24 %	365	31 %	0,2 %
F	1 692	3	1	23 %	365	42 %	0,4 %
G	427	1	1	21 %	365	60 %	0,7 %
H	335	0	1	24 %	365	99 %	1,8 %
I	514	2	1	21 %	365	120 %	5,5 %
J	64	0	-	23 %	365	20 %	23,4 %
K	3	-	-	21 %	365	190 %	21,4 %
Samlet	25 654	1 688	1	20 %	365	22 %	0,3 %

Massemarked øvrig, ikke SME
KONSERN

PD-Klasse	Engasjements beløp	Ubenyttet ramme	EAD-vektet		Løpetid	Risikovekt	EL
			KF	LGD			
A	-		-	-	-	-	-
B	2	0	1	51 %	365	22 %	0,1 %
C	4	0	1	51 %	365	31 %	0,2 %
D	2	0	1	51 %	365	43 %	0,3 %
E	4	0	1	51 %	365	53 %	0,5 %
F	2	-	-	51 %	365	66 %	0,8 %
G	1	-	-	51 %	365	77 %	1,9 %
H	1	-	-	51 %	365	84 %	3,7 %
I	0	-	-	51 %	365	111 %	8,7 %
J	-	-	-	-	-	-	-
K	-	-	-	-	-	-	-
Samlet	16	1	1	51 %	365	47 %	0,8 %

Massemarked øvrig, SME
KONSERN

PD-Klasse	Engasjements beløp	Ubenyttet ramme	EAD-vektet		Løpetid	Risikovekt	EL
			KF	LGD			
A	-		-	-	-	-	-
B	0	-	-	36 %	365	15 %	0,1 %
C	0	-	-	50 %	365	30 %	0,2 %
D	0	-	-	60 %	365	46 %	0,3 %
E	0	0	1	60 %	365	67 %	0,7 %
F	-	-	-	-	-	-	-
G	-	-	-	-	-	-	-
H	-	-	-	-	-	-	-
I	-	-	-	-	-	-	-
J	-	-	-	-	-	-	-
K	-	-	-	-	-	-	-
Samlet	0	0	1	52 %	365	40 %	0,3 %

Tabell 8: PD per desember 2017 og nye mislighold i løpet av 2018

Massemarked med pantesikkerhet i boligeiendom, SME og ikke SME

				KONSERN
PD-Klasse	PD	Antall	Mislighold	DR
A	-	-	-	-
B	0,21 %	2 210	-	-
C	0,35 %	1 408	-	-
D	0,62 %	1 004	2	0,20 %
E	0,94 %	835	1	0,12 %
F	1,64 %	343	1	0,29 %
G	3,64 %	106	-	-
H	7,12 %	86	3	3,49 %
I	25,08 %	122	13	10,66 %
Samlet	1,14 %	6114	20	0,33 %

Foretak, SME og ikke SME

				KONSERN
PD-Klasse	PD	Antall	Mislighold	DR
01	0,15 %	63	-	-
02	0,50 %	16	-	-
03	0,90 %	17	-	-
04	1,40 %	20	-	-
05	2,50 %	42	-	-
06	4,50 %	28	-	-
07	6,00 %	25	-	-
08	8,70 %	8	-	-
09	14,00 %	3	-	-
10	30,00 %	2	-	-
Samlet	1,14 %	224	-	0,0 %

5.1.5 Sikkerheter

BN Bank tar hensyn til hovedtyper av sikkerheter som vist i tabellen under.

Tabell 9: Hovedtyper av sikkerheter

Sikkerhetstype	PM	BM
Fast eiendom	X	X
Eiendom på festet grunn	X	X
Andel i borettslag	X	X
Boligaksjer m/tilknyttet leierett	X	X
Kausjoner	X	X
Bankinnskudd		X
Kundefordringer		X
Aksjer		X
Driftstilbehør		X

Det er i all hovedsak pant i fast eiendom som benyttes som hovedsikkerhet, men de andre sikkerhetstypene kan brukes som tilleggssikkerhet. Et eksempel for en foretakskunde er at banken har pant i fast eiendom i kombinasjon med pant i aksjene i eiendomsselskapet.

For personmarkedsporteføljen fastsettes markedsverdien for fast eiendom enten ved å benytte:

1. omsetningsverdi ved kjøp i det åpne markedet,
2. takst og verdivurdering fra eiendomsmegler

I tillegg skal verdien beregnes og dokumenteres ved bruk av eiendomsverdi.no. Eiendomsverdi er et informasjons- og analyseverktøy som gir tilgang til estimert markedsverdi for eiendommer i Norge.

Alle lån kontrolleres opp mot sikkerhetsstillelse ved innvilgelse av fullmaktshaver, og i tillegg foretas en kvartalsvis stikkprøvekontroll av alle bevilgede lån i perioden.

For bedriftsmarkedsporteføljen fastsettes markedsverdien av næringseiendom ved hjelp av ulike metoder og kilder.

Metoder:

- Forretningsverdimetoden
- Nåverdimetoden
- Substansverdimetoden
- Andre metoder for prosjekt/tomte- og byggelånsfinansiering.

Kilder:

- Kjøpesum
- Eksterne verdivurderinger, takster
- Markedsrapporter for eiendoms/næringseiendomsmarkedet

En nylig fastsatt kjøpesum (ekskl. omkostninger) er normalt det beste grunnlaget for verdivurdering, forutsatt at eiendommen er omsatt i et likvid eiendomsmarked mellom uavhengige parter.

Banken har retningslinjer som sikrer korrekt etablering av sikkerheter samt jevnlig oppdatering av sikkerhetsverdiene hvor det kreves at sikkerhetsverdien dokumenteres.

5.2 Markedsrisiko

Markedsrisiko er risiko for resultatendringer som følge av endringer i markedspriser. BN Bank har ingen egen aksjeportefølje, og bankens markedsrisiko oppstår kun som følge av renterisiko, spreadrisiko og valutarisiko. Renterisiko er bankens eksponering for at en endring i rentenivået skal føre til en endring i bankens resultat. Spreadrisiko defineres som risikoen for endringer i markedsverdi for bankens portefølje av obligasjoner og sertifikater, som følge av generelle endringer i spread i markedet. Valutarisiko defineres som den samlede inntjeningsmessige risiko banken har dersom valutakursene endres.

BN Bank har ingen handelsportefølje, så det beregnes ikke markedsrisiko under Pilar 1.

5.2.1 Styring og kontroll

Strategi for markedsrisiko er en del av bankens overordnede finansstrategier. Dette dokumentet er ledende for styring av markedsrisiko. Strategien definerer tallfestede rammer for både rente- og valutaeksponering og verdipapirer.

Markedsrisikoen styres, måles og overvåkes løpende med bakgrunn i rammer vedtatt av styret. Valutaeksponeringen overvåkes daglig av Finansavdelingen som fortløpende gjennomfører tiltak for å utligne valutarisikoen, og renterisikoen følges opp på tilsvarende måte ukentlig. Valutaeksponeringen, Spreadrisikoen og renterisikoen kontrolleres månedlig av avdeling for risikostyring og compliance for en uavhengig kontroll opp mot rammer og måltall.

5.2.2 Renterisiko

Renterisiko oppstår som følge av at de enkelte eiendels- og gjeldsposter har ulike gjenstående rentebindingstid. Formålet med styring av renterisiko er å sikre at konsernet til enhver tid har en kjent renterisikoeksponering og at denne er i samsvar med risikoprofil og gjeldende rammer.

Bankens rammer for renterisiko er angitt i tabellen nedenfor. Konsernets rammer definerer maksimalt tap ved renteendring på ett prosentpoeng.

Tabell 10: Rammer innfor de ulike løpetidsbåndene

Løpetidsbånd	Ramme
0-3 mnd.	35 MNOK
3-6 mnd.	20 MNOK
6-12 mnd.	20 MNOK
1-2 år	15 MNOK
2-5 år	15 MNOK
5 år eller mer	5 MNOK
Samlet	35 MNOK

Tabellen nedenfor viser total renterisiko ved utgangen av 2018 og 2017.

Tabell 11: Resultateffekt ved et parallellskift i rentekurven på ett prosentpoeng

Renterisiko, ved 1 %-poeng endring			
Rentekurverisiko konsern (mill. kr)	2018	2017	
Løpetid			
0-3 mnd	2,7	0,4	
3-6 mnd	0,6	1,3	
6-12 mnd	3,6	6,1	
1-2 år	-0,8	-0,5	
2-5 år	-2,3	-2,4	
> 5 år	-1,2	-1,2	
Total renterisiko, effekt på resultat før skatt	2,6	3,8	

5.2.3 Valutarisiko

Valutarisiko måles ut fra samlet brutto- og nettoposisjon i valuta og nettoposisjon i ulike valutasorter. Det er etablert rammer for brutto og netto posisjonering i valuta, samt ramme for plassering i enkeltvaluta. Rammen for total valutaposisjon er satt til 8 millioner. Det er i tillegg rammer for posisjon innenfor den enkelte valuta som vist i tabellen nedenfor.

Tabell 12: Rammer valutarisiko

Valuta	Ramme
EUR, USD, SEK, CHF, JPY	6 MNOK
DKK, GBP	4 MNOK
THB, PLN, AUD,ZAR, HKD, SGD,CAD	1 MNOK
Total posisjonsramme alle valuta	8 MNOK

Tabellen nedenfor viser valutaposisjon ved utgangen av 2018 og 2017.

Tabell 13: Netto valutaposisjon

Netto posisjon, millioner kroner	USD	EUR	SEK	DKK	CHF	GBP	Øvrige	Samlet
31.12.2018	0,36	0,99	0,96	0,38	0,36	0,59	0,37	2,09
31.12.2017	0,16	0,86	1,75	0,06	0,14	0,89	0,42	2,78

5.2.4 Spreadrisiko

Spreadrisiko defineres som risikoen for endringer i markedsverdi for bankens portefølje av obligasjoner og sertifikater, som følge av generelle endringer i spread i markedet. BN Bank har ikke eiendeler med tanke på videresalg eller kortsiktige investeringer for å dra fordel av pris eller rentevariasjoner, og har således bare en bankportefølje (se kapitalkravsforskriften § 31-1).

5.2.5 Overvåking og rapportering

Avdeling for risikostyring gjennomfører uavhengig rapportering av de ulike elementene innenfor markedsrisiko til styret i kvartalsvise risikorapporter. Bankens ledelse får månedlige risikorapporter.

5.3 Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.

BN Bank definerer operasjonell risiko som «risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil, eller eksterne hendelser».

Risikoen kan inndeles etter tre underliggende forhold:

- Menneskelige faktorer
 - Tap eller risiko som følge av utilsiktede handlinger, kvalitetssvikt, manglende oppfyllelse av en forpliktelse overfor bestemte kunder eller brudd på rutiner/retningslinjer i kundeprosesser.
 - Tap eller risiko som følge av hendelser som er i strid med lovgivning, forskrifter og avtaler om arbeidsmiljø.
 - Tap eller risiko som følge av handlinger, begått av ansatte, med sikte på uberettiget å tilegne seg midler eller omgå lovgivning eller virksomhetens mål.
- System/tekniske faktorer
 - Tap eller risiko som følge av driftsavbrudd eller systemfeil.
- Eksterne faktorer
 - Tap eller risiko som følge av handlinger, begått av tredjepart, i den hensikt å bedra, uberettiget tilegne seg midler, eller omgå lovgivningen.

Operasjonell risiko omfatter juridisk risiko, men ikke strategisk risiko eller omdømmerisiko.

Mens bankene bevisst tar markeds- og kredittrisiko, er operasjonell risiko en risikotype man i størst mulig grad søker å unngå.

Beregning av minstekrav for ansvarlig kapital for operasjonell risiko er basert på basismetoden, ref. Kapitalkravsforskriften kapittel 42.

5.3.1 Styring og kontroll

BN Bank har en klar strategi om å være kostnadseffektiv, ha lav risiko og være enkel og forutsigbar. Som en konsekvens er det et mål for BN Bank å ha en så effektiv styring av operasjonell risiko, at ingen enkelthendelser forårsaket av operasjonell risiko skal kunne skade bankens finansielle stilling i alvorlig grad.

Risikokultur vurderes å være en viktig faktor for den operasjonelle risikoen i banken. En god risikokultur på alle nivå vurderes å være grunnmuren for rammeverket i banken. Gjennom det strukturerte arbeidet med verdier og holdninger tilstrebes organisatorisk læring og videreutvikling av en god risikokultur i banken. Banken tilstreber en økt åpenhet for feil hvor alle ansatte forstår viktigheten av at avvik blir registrert for læring, for derigjennom utnytte den kollektive kunnskapen til forbedringer og nyskaping.

5.3.2 Godtgjørelsesordninger

BN Banks godtgjørelsesordning er tilpasset de regler som er angitt i forskrift for finansforetak og finanskonsern av 9.12.2016 kapittel 15. Formålet med forskriften er å fremme og gi incentiver til god styring og kontroll med foretakets risiko, motvirke for høy risikotaking, og bidra til å unngå interessekonflikter. For nærmere informasjon om bankens godtgjørelse til ledende ansatte vises til note 36 i årsrapport 2018.

5.3.3 Database for registrering av uønskede hendelser

BN Bank har etablert en egen database for registrering og oppfølging av uønskede hendelser. Databasen har vært i bruk i banken fra høsten 2010. I databasen for operasjonell risiko registreres uønskede hendelser og nesten-hendelser som kan og/eller vil medføre økonomisk tap, tap av omdømme eller andre uønskede effekter.

5.3.4 Årlig lederbekreftelse

Alle ledere av forretnings- og støttefunksjoner har ansvar for den daglige risikostyringen, samt for å sikre at det foreligger en god internkontroll innenfor sitt ansvarsområde. Alle ledere skal rapportere status og utvikling i årlig lederbekreftelse. Lederbekreftelsene skal gi administrerende direktør og styret informasjon om risikostyringen er forsvarlig ivaretatt, herunder at rutiner, retningslinjer og lover/regler følges. Lederbekreftelsen er en viktig del av konsernets systematiske arbeid med kvalitet. Arbeidet med lederbekreftelsen koordineres av avdeling for risikostyring.

5.3.5 Oppfølging av eksterne rapporter

Rapporter fra intern-, eksterntrevisor og tilsynsmyndigheter følges opp av risikoeier. Tiltak følges opp gjennom oppsatte handlingsplaner/tiltaksplaner. Avdekkede forbedringsområder for øvrig, herunder forbedringsområder som avdekkes i den årlige lederbekreftelsen, registreres og følges opp mot risikoeier via bankens handlingsplaner hos avdeling Risikostyring og compliance.

5.4 Compliancerisiko

Compliancerisiko er risikoen for at banken pådrar seg juridiske eller regulatoriske sanksjoner, økonomisk tap eller tap av omdømme som følge av manglende etterlevelse av regelverket som regulerer virksomheten.

5.4.1 Styring og kontroll

Med bakgrunn i strategi for risiko- og kapitalstyring er det egne retningslinjer for compliance. Retningslinjene skal sikre

- en effektiv prosess for å fange opp, kommunisere og implementere endringer i lover/forskrifter, bransjestandarder og interne retningslinjer
- en effektiv prosess for å følge opp og rapportere etterlevelsen av lovene/forskriftene, bransjestandardene og de interne retningslinjene

Det er i banken et Compliance og sikkerhetsutvalg som skal påse at relevansen av nye og endrede lover, forskrifter og rundskriv blir vurdert av organisasjonen. Utvalget skal deretter påse at relevante lover, regler etc. blir implementert. Utvalget har møter minimum 6 ganger i året. Det rapporteres til ledergruppen etter hvert møte og til styret kvartalsvis.

Banken deltar også i diverse fora i regi av SpareBank 1 Alliansen der endring i lover og forskrifter er tema.

I tillegg gjøres en vurdering av etterlevelse gjennom den årlige lederbekreftelsen, samt at internrevisor vurderer etterlevelse i forbindelse med ulike internrevisjonsprosjekter.

5.5 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko defineres som risikoen for å ikke oppfylle forpliktelser og/eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering. Bankens avkastning og nivået på bankens kapitaldekning vil være en sentral forutsetning for å til enhver tid kunne tiltrekke seg nødvendig finansiering.

5.5.1 Kvantitative likviditetskrav

I tillegg til å tilfredsstille de til enhver tid gjeldende regulatoriske krav har banken fastsatt et internt mål om å ha tilstrekkelig likviditet og reserver til å overleve i 12 måneder hvis fremmedkapitalmarkedet er helt stengt for banken.

LCR

Som følge av CRD IV/CRR følger det krav om at alle finansforetak skal ha tilstrekkelig likviditetsbuffer til å tåle begrenset tilgang på markedsfinansiering. Dette kravet innebærer at banken til enhver tid må ha tilstrekkelige likvider til å kunne dekke en netto likviditetsutgang 30 dager fram i tid uten ekstern tilgang på finansiering.

Det regulatoriske kravet for LCR er 100 prosent, men BN Bank har et internt målkrav om minimum 110 prosent.

Ved utgangen av 4.kvartal 2018 var LCR beregnet til 168 %.

NSFR

I etterkant av finanskrisen har fokus i større grad rettet seg mot løpetiden på bankens finansiering. Gjennom etablering av dette nøkkeltallet skal en sikre at bankens eiendelsside i balansen er tilstrekkelig langsiktig og stabilt finansiert, i dette tilfellet definert som finansiert med løpetider over ett år.

Bankens interne målkrav til NSFR er 110 prosent. Ved utgangen av 4.kvartal 2018 var NSFR beregnet til 160 %.

5.5.2 Styring og kontroll

Styring av likviditetsrisiko tar utgangspunkt i likviditetsstrategi, som bl.a. definerer rammer for likviditetsrisiko, beredskapsplaner, måling og overvåking og rapportering. Strategi for likviditetsrisiko vedtas av styret og revideres årlig. I tilknytning til denne strategien er det etablert egen beredskapsplan for håndtering av urolige likviditetssituasjoner. Beredskapsplan likviditet regulerer organisering og prosedyrer ved en krisesituasjon.

Finansavdelingen har ansvaret for den daglige løpende likviditetsstyringen herunder utarbeidelse av likviditetsprognoser, mens løpende overvåking og rapportering til styret og ledelsen gjennomføres av avdeling for risikostyring og compliance.

5.6 Eierrisiko

Eierrisiko er risikoen for å bli påført et negativt resultat fra eierposter i strategisk eide selskaper, eller at banken må bidra med ny egenkapital eller likviditet i strategisk eide selskaper, enten dette skyldes kraftig vekst eller for å sikre videre drift som følge av underskudd.

Eierrisiko vurderes i tilknytning til selskaper hvor BN Bank har vesentlig eierandel og/eller vesentlig innflytelse.

Følgende selskaper inngår i beregningen av eierrisiko:

- SpareBank1 Boligkreditt AS (eierandel 6,53 %)
- Collection Eiendom (eierandel 100 %)
- BN Bolig (eierandel 50 %)
- SpareBank 1 Kredittkort (eierandel 1,38 %)

Eierandeler i finansiell sektor er fra og med 2018 forholdsmessig konsolidert i beregningen av krav til ansvarlig kapital.

5.6.1 Styring og kontroll

BN Bank utøver sin eierstyring gjennom de formelle styringsorganer som er etablert i ovennevnte selskaper. Vesentlige saker diskuteres i BN Banks styre og ledelse før bankens syn fastsettes. For øvrig orienteres styret og ledelse løpende om vesentlige saksforhold i de ulike organer.

SpareBank1 Boligkreditt eies av bankene i SpareBank1-alliansen og BN Bank. Eierandelene bestemmes av mengden overførte engasjement. Bankens CFO er observatør i styret.

BN Bolig eies av BN Bank og Eiendomsmegler 1 Midt-Norge med 50 prosent hver. BN Bank har to styremedlemmer i selskapet.

Styring og kontroll av vår eksponering i SpareBank 1 Kredittkort blir ivaretatt gjennom regelmessig rapportering.

5.7 Strategisk risiko

Strategisk risiko er risiko for uventede tap eller sviktende inntjening på grunn av feilslåtte strategiske satsninger, herunder vekstambisjoner, inntreden i nye markeder og/eller oppkjøp. Risiko for tap knyttet til manglende tilpasning til forretningsmessige rammebetingelser inkluderes også i strategisk risiko.

5.7.1 Styring og kontroll

Banken gjennomfører årlig en revisjon av strategien. Dette innebærer en gjennomgang og risikoanalyse knyttet til endringer i rammebetingelser, herunder konkurransesituasjonen, krav fra offentlige myndigheter, endring i kundeadferd og krav til kompetanse og organisering. Analysen sees opp mot muligheter for banken til å nå strategiske mål.

Bankens ledergruppe følger månedlig opp resultat- og balanse mål knyttet opp mot strategien, og dette blir også presentert for bankens styre. De strategiske måltallene/rammene er fastsatt av bankens styre og revideres minimum årlig. Det jobbes også tett med bankens mellomledere for å tydelig forankre den vedtatte strategien. Dette er med på å styrke eierskapet og viljen/evnen til å jobbe mot de strategiske målene.

Ved endring i prosesser og innføring av nye produkter er det stor involvering av bankens ressurspersoner gjennom Compliance- og sikkerhetsutvalget som sikrer bredde i vurderingene som gjøres. Det er etablert et rammeverk som skal sikre at beslutningstaker blir forelagt risiko- og kontrollanalyser, og gjennomførte vurderinger av hvilke konsekvenser av vurderinger som er foretatt. Det er også klare retningslinjer for hva som kan besluttet av det enkelte forretningsområdet, hva som kan besluttet av bankens ledergruppe og hva som må til behandling i styret.

BN Bank er på enkelte områder en konkurrent til eierbankene, men det er også et godt faglig samarbeid på tvers av bankene, også knyttet til regulatoriske rammebetingelser. I tillegg deltar vi løpende på aktuelle faglige seminarer. Dette bidrar til styrket faglig kompetanse og mindre risiko for feilvurderinger knyttet til regulatoriske rammebetingelser.

5.8 Forretningsrisiko

Forretningsrisiko er risikoen knyttet til uventede inntekts- og kostnadssvingninger som følge av endringer i eksterne forhold som markedssituasjonen, kundeadferd eller myndighetenes reguleringer. Banken er avhengig av marginer, både innskudds- og utlånsiden og balansen mellom disse er viktig for stabilt inntektsgrunnlag. Videre påvirkes resultatet i BN Bank i hovedsak av kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko.

5.8.1 Styring og kontroll

Banken arbeider stadig med å utvikle et godt diversifisert inntektsgrunnlag, slik at en eventuell svikt innenfor enkelte produktgrupper eller kundesegmenter ikke skal få vesentlige konsekvenser over tid. God strategisk planlegging er det viktigste verktøyet for å redusere eksponeringen mot forretningsrisiko. Det innebærer at BN Bank foretar tilpasninger i forretningsmodellen for å kompensere for eventuelt inntektsbortfall, enten dette er gjennom å finne andre inntektsområder, eller gjennom å tilpasse kostnader til den nye forretningsmodellen. Volatiliteten i resultatet følges løpende opp gjennom måling av aktivitetsnivå og analyser av økonomiske resultater på divisjonsnivå og på morbank/konsernnivå for å identifisere avvik fra plan. Styringen av denne risikoen vurderes å være tilfredsstillende, herunder også i framoverskuende perspektiv.

Banken følger opp den forretningsmessige risikoen gjennom den løpende økonomiske rapporteringen.

Rapporteringen skal bidra til at inntektssvikt eller kostnadsøkninger ikke får vesentlige konsekvenser for konsernets resultat, noe som stiller krav til både rapporteringshyppighet og omfang. For å bedre rapporteringskvaliteten har banken tatt i bruk fullkostfordelt internregnskap. Et helhetlig rapporterings- og oppfølgingssystem hvor alle konsernets virksomhetsområder omfattes.

Risikojustert avkastning er og forventes å være et sentralt resultatmål fremover. Månedlig rapporteres det i den interne rapporteringen for risikojustert avkastning pr forretningsområde.